

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

na dom dostavljen:		v upravnistvu prejemam:	
celo leto naprej	K 24.—	celo leto naprej	K 22.—
pol leta „	12.—	pol leta „	11.—
četrt leta „	6.—	četrt leta „	5:50
na mesec „	2.—	na mesec „	1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izbeja vsak dan sveder izvzemai nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petič vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto skupaj naprej	K 25.—	celo leto naprej	K 30.—
pol leta „	13.—	za Ameriko in vse druge dežele:	
četrt leta „	6:50	celo leto naprej	K 35.—
na mesec „	2:30		

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakmar.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 95.

K cesarjevi petinosemdesetletnici.

Nikdar se niso avstrijski narodi tolikrat ozirali z ljubeznijo in zaupanjem tja v cesarski grad, nikdar jim ni bila častitljiva podoba sivolasega monarha tako neprestano pričujoča, nikdar se ni izgovarjalo ime cesarja Franca Jožefa tolikrat in s takim jasotom kakor v tem strašnem letu svetovne vojne. In nikdar ni ljubezen do Najvišjega prestola doživela toliko dejanskih triumfov kakor letos. Na bojiščih se kadijo daritve domovinske ljubezni, mnogo je tam posutega ljudskega cvetja, neizmerno je žrtev doma, — toda vse prenašajo avstrijski narodi v trdnem prepričanju, da so žrtve in naporu potrebni, da je boj, ki ga bijejo naše armade boj, za obstanek in življenje one Avstrije, ki je dete najvišjega gospoda naših vojnih trum!

Nova moderna Avstrija je tvorba Franc Jožefove dobe. Kot 18leten mladenič je podedoval ta čudoviti mož državo, ki se je nahajala kulturno, gospodarsko in politično v razpadu, katero so od vseh strani obdajali sovražniki in ki je izgubljala svoj politični prostor v Evropi. Kako dolga je pot iz Metternichovega režima in duha do današnjega časa! Nepremagljive težave je bilo treba obvladati, ogromne ovire odstraniti, reakcije premagati z vedno novo krepko voljo, neumornim delom, globokim optimizmom. Tudi druge države so hodile po podobnih težkih potih. Tudi one so se morale v drugi polovici 19. stoletja oprostiti težkih spon mračnejše preteklosti, toda nobena izmed njih ni imela razrešiti tako nujno problem, ki ga ustvarja skupnost raznih narodov v okviru ene in iste državne celote. Zgodovinska slava Franc Jožefove Avstrije leži baš v tem, da se je kot edina evropska država lotila razrešitve nacionalnega vprašanja na principu enakopravnosti. Pretirano bi bilo trditi, da je ta problem že definitivno urejen in ne da se zanikati, da čaka avstrijske državnike in avstrijske narode na tem polju še mnogo dela. Toda temelj je postavljen, temelj, v katerem je za vedne čase vdolbeno cesarja Franca Jožefa ime. Ko je naš cesar sklical svoje armade ter jih poslal v boj, je storil to v polni zavesti, da gre za obrambo njegovega življenjskega dela, on, največji miroljub med vladarji tega sveta se je odločil za vojno, ker je vedel, da je odbila za monarhijo usodopolna ura „biti ali ne biti“ in ker je bil prepričan, da bo Avstrija njegove dobe to preizkušnjo krvi in ognja sijajno prestala, prepričan o solidarnosti narodne volje in odločnosti z njegovo lastno odločnostjo, ohraniti in obraniti sveto zemljo habsburške rodovine. V hrabrosti in junaštvi cesarskih armad na evropskih bojiščih slavi Franc Jožefova ideja ravnopravnosti narodov in združenja sil svoje pravo zmagodobitje. In skalnatotrdno zaupanje cesarja v zvestobo njegovih narodov! Zaupanje, ki je tako sijajno razušilo vsa škodoželjna pričakovanja zunanjih obrekovalcev in sovragov, vse črnogledne bojazni domačih pesimistov.

Od prvega do zadnjega so sledili avstrijski narodi, navdušeni in k največjim žrtvam odločeni, pozivu svojega ljubljene vladarja. Kdo bi presojal, kateremu narodu pripada prvenstvo v boju za skupno domovino? Eno pa smemo reči, da se nahaja naš rod skupno z ostalimi svojimi jugoslovanskimi brati v prvih vrstah, da je njega požrtvovalnost, hrabrost in junaštvo njegovih sinov neprekosljivo in da bo zgodovina slovensko ime zapisala na prve strani svoje knjige o strašnem in velikem času svetovega vojnega požara.

Za dom in za cesarja! Polno se zaveda naš narod pomena teh dveh besed in morda bolj kakor pri katerem drugem zveni v sedanjih časih Franc Jožefovo ime v njegovem srcu.

Zvestoba in požrtvovalnost našega naroda — tam ob krvavi Soči se preizkušata najbolj! — ne rezultirata le iz vkoreninjenosti mu lojalnosti in iz hladnega razuma, ki pravi, da je zmaga nad sovražniki predpogoj nadaljnjega nacionalnega razvoja, zalog lepše bodočnosti. Več nas veže s cesarjevim imenom. Franc Jožefova doba je za slovenski narod doba nacionalnega vzbujenja, življenja in razvoja. Ako premerimo desetletja Franc Jožefove ere, še le vidimo veli-

kanski napredek našega naroda, spoznamo, da se je slovenski rod dvignil iz teme primitivne nezavednosti na višino kulturno in gospodarsko zdravega naroda, iz političnega brezpravja na pozicijo samozvestnega faktorja države, da je zadobil trdno vero v svojo bodočnost in si vzgojil odločno voljo živeti in napredovati. Dvignil se je iz lastne sile, v mnogih bojih z velikimi naporji in žrtvami, toda dvignil se je, ker je mogel zidati na skalo, na katero je postavil cesar Franc Jožef novo Avstrijo, na skalo enakopravnosti. Tudi v to skalo je čestokrat butalo razburjeno valovje, pa vedno zaman; pravičnost in globoka modrost ter ne v zadnji vrsti srce vladarjevo, ki ni hotelo poznati razlike med podložnimi mu narodi, niso pripustili razdreti največjega državniskega dela v novejši avstrijski zgodovini. Tako je Franc Jožef ne le ustanovitelj Avstrije enakopravnih narodov temveč tudi vse do danes nje najzanesljivejši zaščitnik. Ni čuda, da je njegovo ime zapisano v naša srca z neizbrisnimi črkami hvalečnosti in ljubezni, ime Pravičnika, pa tudi ime onega, v katerega se ozirajo avstrijski narodi v skalnatotrdnem prepričanju,

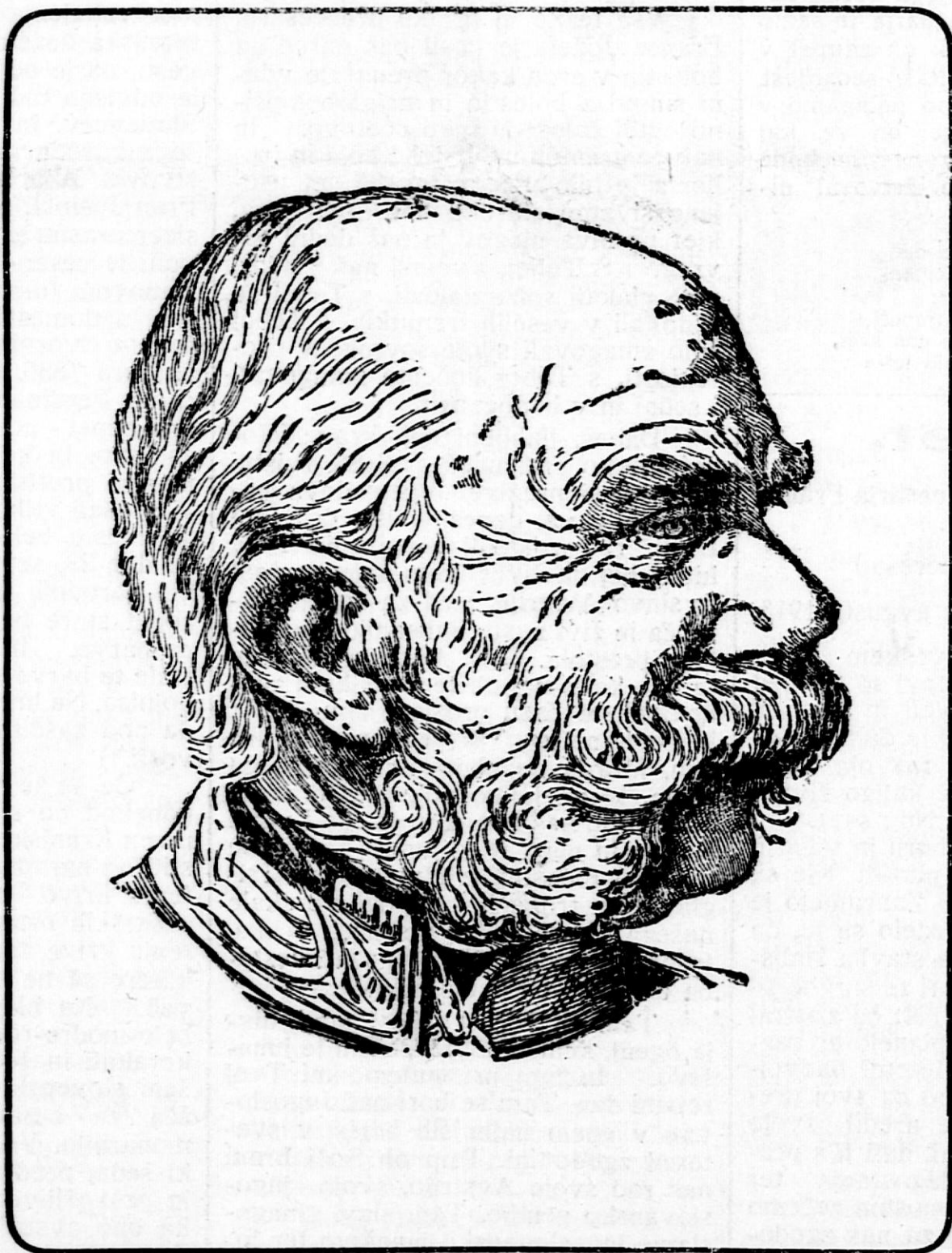
da jih zmagovalno povede iz vojne in jih popelje v svoji modrosti in ljubezni do onega velikega cilja, ki je izražen v avstrijski državni misli in v geslu vladarjevem. Naš narod posebno zaupa iz celega srca, da se bo ubranil pod slavno egido svojega ljubljene cesarja grabežljivih rok, ki jih stega sovražnik po njegovi zemlji od Triglava do Balkana in da bo mogel ojačen, združen in ujedinjen razvijati svoje notranje sile s podvojenim uspehom in pretvoriti jug monarhije v deželo nacionalnega zadovoljstva in napredka, sebi in državi v blagor, svojemu cesarju in njegovemu prevzišenemu rodu v čast in slavo.

Tako se družijo v imenu Franca Jožefa s hvaležnostjo za darove preteklosti požrtvovalnost in zvestoba v boju za obstanek in globoka vera v srečno bodočnost.

Petinosemdeset let je poteklo, odkar se je narodil naš cesar. Njegovo življenje je bilo napolnjeno dela, skrbi in bridkosti, najgorenje kupe mu je podajala usoda in kot človek ter kot vladar je moral prenesti grmade gorja. In navzlic vsemu je ostal ta čudoviti mož krepak na duhu in na telesu in neizmerno breme, ki mu ga je naložila vojna, mu je vrnilo uprav mladeniške moči: cesar bi se danes najraje sam postavil na čelo svojih armad. Občudovana prožnost in svežost sivolasega vladarja je morda poseben blagoslov narave, morda posledica vzornega delavnega življenja cesarjevega; vsi pa čutimo, da izvira tudi še iz globokejšega vira in zdi se nam, da je milostiva usoda hotela dati Avstriji v najresnejšem času moža, ki je nerazdružljivo zvezan z njeno preteklostjo, v največji meri sposoben jo voditi skozi smrtonosne viharje sedanjega časa in določen ter poklican, da konča veliko delo svojega življenja: utrditi in izgraditi, kar bo preizkušeno v ognju svetovnega požara.

V vršanju vojnega orkana nam je cesarjev rojstni dan pravi praznik hvalečnosti in ljubezni napram vzvišenemu vladarju in voditelju skupne domovine, v katerem je poosebljena vsa slava in sila zmagodobitne Avstrije in katerega častitljiva postava se nam zdi kakor perzifikacija vsega dobrega, kar se je rodilo v velikem, pravičnem boju avstrijskih narodov za obstanek in bodočnost.

Obdan od svoje junaške armade, ki mu v neprekosljivi zvestobi venča prestol z lavorjem svojih zmag, sprejema cesar, starček po letih, mladenič po duhu in srcu, udane in oduševljene častitke svojih narodov. Naš slovenski, jugoslovanski rod mu pošilja letos pričo svoje udanosti in zvestobe tam z bregov krvave Soče. Vitam et sanguinem — življenje in kri prejasni cesar!

Cesarju in armadi.

Ne hvalospev, ne samohvala bodi tem vrstam rojenca, ampak globoki otroški čut verne otroške ljubezni do presvitelega veličanstvenega moža, ki v viharjih tega obrovskega borenja vodi naše domovine krmilo, vodi svojih narodov razpeta jadra od zmage do zmage z vedno istim ciljem, s srčno željo, nuditi jim končni trajni mir in možnost lepega samosvojega razvoja.

»Bila je moja najiskrenejša želja, da bi leta, ki so mi še usojena po milosti božji, posvetil mirnemu delu in da bi vse svoje narode obvaroval težkih žrtev in bremen vojne,« tako je govoril naš preblijni vladar pred letom dni svojim narodom, ko jih je klical na obrambo domovine. Na koncu one prelepe izjave pa je poudaril cesar, da zaupa svojim narodom, ki so se v vseh viharjih vedno v složni zvestobi družili okoli njegovega prestola, da zaupa hrabri armadi in da zaupa v pravičnost svoje stvari, za katero mora zmagati njegovo orožje.

Leto dni je preteklo, leto polno razburjenja, velikih činov in nadčloveškega napora; leto, ki naj bi po načrtu sovražnikov prineslo razpad naše staroslavne države, ter bi njenim številnim neprijateljem prineslo javno ali na skrivnem zaželeni kos naše domovine.

Toda prišlo je drugače. Na tleh leže strti vsi zastopniki temnih sil, ki so že dolgo rovarile zoper našo monarhijo, in domovina naša, katere razpad se je smatral v vseh računih nasprotnikov kot glavna točka, stoji neomajano v najhujšem vseh viharjev zgodovine.

Cesar je zaupal pravičnosti svoje stvari — in se ni varal, cesar je zaupal svoji hrabri armadi — v vseh brezprimernih junaštvih mu je nosila staroslavno avstrijsko bandero naprej do prekrasnih uspehov in sijajnih zmag, cesar je zaupal v svoje narode — prihiteli so vsi kakor otroci k svojemu očetu, pozabili so na medsebojne prepire in se združili v eni sami misli: rešiti domovino in zapisati v kri pravico, ki jo je terjal naš cesar.

Med mnogobrojnimi narodi, ki so pohiteli na cesarski razglas branit domovino, bil je tudi naš mali, svetu dosedaj skoro nepoznani narod slovenski. Ukajoč so šli naši fantje v boj:

»Mi čvrsti Slovenci smo,
gremo na boj
za pravdo, za dom, za
cesarja!«

In izpolnile so se preroške besede Gregorčičeve na krvavih poljanah galiških:

»Mladenci naši so trdni kot hrast,
ko smreka v planini so ravni,
a bolj še kot rast jim srce je na čast,
rad ima jih cesar preslavni.«

Vsa groza svetovne vojne, vsa orjaška premoč sovražnika na severu ni mogla streti zdrave odporne sile junaških polkov slovenskih, ki so zbrani skoro vsi v tretjem armadnem zboru, temu priborili časten naslov »železnega zbora«. Pridirjala je ruska zima čez zledenele karpatske vrhove, pridrvelo so nepregledni sovražni roji, in njih granate in kroglo so valile vse naokoli v sip in prah, a naši fantje so stali kot skala, naj jih je še toliko padlo, — tam, kamor jih je postavil njih cesar in vladar.

Poražene so se vedno in vedno zopet vračale ruske naskakovale vrste izpod Karpotov. Kdo so li ti junaški branilci? so se pač povpraševali Rusi.

»Ta pogumni korenine
je slovenski oratar!«

In ko je junak naš, Borojevič, strl v brezprimernem nadčloveškem vojevanju sovražno premoč in ji končno zaprl prehod čez Karpate, tedaj so se slovenski polki pripravljali za napad proti sovražniku vedno naprej in naprej.

A rabili so jih kmalu za važno, odločilno nalogo. Ruska armada, poražena pri Tarnovu in Gorlicah, je skušala s protinapadom v okolici Stanislavova v južni Galiciji pobotati svoj poraz. Skoro, skoro se ji je to posrečilo. V zadnjem hipu pa je udaril na to ogroženo točko ves tretji armadni zbor, sprva z bataljoni, potem s polki in brigadami in posrečilo se je, čeprav s krvavimi žrtvami, ustaviti sovražno prodiranje in tako osigurati našo ofenzivo tam zgoraj na severozapadu.

Še mogo premalo se je to junaštvo priznalo — saj je bila vsa naloga slovenskih polkov dosedaj še vedno v bistvu defenzivna. A tedaj, ko bo čas za to, bo zgodovina zopet oznanjevala:

»Pač ljut je mnog vihar divjal
po poljih naše domovine
a narod naš ni trepetal,
ni v vernosti omahoval
čez naše rodovine.«

In ko je stoletni naš sovrag in zahrbtni bivši prijatelj iz zasede napadel viteškega našega sivolasega vladarja, da bi si prisvojil južne pokrajine cesarstva, obenem našo ožjo domovino, tedaj je zaoril le en klic po vsem Slovenskem, razlegal se je v palačah bogatih in kočah siromašnih, v tovarnah in na polju, v pisarnah in prodajalnah: braniti to svojo grudo do zadnjega in masčevati to verolomstvo, ki mu v zgodovini pač ni para.

Cesarjev zopetni poziv ni našel nikjer večjega razumevanja in navdušenja nego med južnimi Slovani naše monarhije. Izpolnila se jim je želja, obračunati enkrat s svojim stoletnim, največjim sovražnikom. In ljudstvo naše, že itak vdano vojakom, je navdušeno pozdravljalo cesarsko armado in na vse načine ji pomagalo. V ogroženih krajih na Primorskem se naši ljudje niso brigali za masčevalnosti krutega sovražnika. Ne besede niso spravili Lahi iz njih, ki bi škodovali naši armadi, pa je slovensko ljudstvo, predvsem naša vrla tolminka dekleta in žene, pomagalo povsod našim četam. Grozovitosti vojne niso mogle zatemniti zlate resnice:

»Hrast se omaje in hrib
zvestoba Slovencev ne gane.«

Ne, nikdar naj se ne dvomi nad zvestobo našo! Ne besede, ampak dejanja dokazujejo najzadnje to, kar skrito v srcih naših spi. Mi Slovenci nismo ljudje mnogih besedi, a v srcih naših gori tiha a prava ljubezen do našega častitljivega vladarja, ki jo ne bo iztrgal nihče in nikoli. V srcih naših je hvala in udanost do njegove slavne armade, ki nam brani sedaj našo ožjo domovino!

Cesar in armada sta predstavitelja vsega, kar je junaško, viteško, hrabro, dobro in pošteno. Skalnatotrdno zaupa naš narod junaškim četam, katerih slavni vojskovodja je odločen obraniti zemljo svojih in naših očetov proti nakanom naših sovragov. Cesar ne pusti, da poginemo, ne dovoli, da izginemo!

Kakor otroci v svojega očeta, zapupamo mi v svojega vladarja in samo še v njega: Saj je tudi on zaupal v nas — in ni se varal. Našo sedanost in našo bodočnost mirno polagamo v njegove plemenite roke: on ve, kaj smo zanj storili in on nas ne bode zapustil, nas ne bode žrtvoval nikomur:

»Zaupno kot na dede ded
na Te mi upiramo pogled,
osreči, mili car, osreči
naš narod Te srčno ljubeči,
da srečen rod naš in naš svet,
slavil Te bo še poznih let!«

85 let.

K 86. rojstnemu dnevu cesarja Franca Jožefa I.

(Iz vojaškega peresa.)

Na bojišču v avgustu 1915.

Kolika doba v človeškem življenju — 85 let! Trije rodovi so se med tem rodili, trije živeli in umirali. 85 let! Evropi in svetu je dala ta doba novo lice, novega razvoja. Zgodovina že 85 let piše v knjigo življenja narodov in ljudi. Nov svet, nov rod! On pa vstraja v burji in viharju ter čuva nad svojimi narodi. Kje si, Avstrija, iz leta 1848? Zahrumelo je tedaj po naši državi, zdelo se je, da se podira ta veličastna stavba Habsburga. Najtrdnjše stebre te stavbe so se majali tedaj, sovražniki od znotraj in zunaj so čakali, da planejo po razsuli razvalini. Mladi, 18letni nadvojvoda pa je stopil mirno na svoj prestol, s krepko roko je uredil svojo državo in si prizadeval, dati ji s pravičnim vladanjem blagostanja ter mirnega razvoja. S ponosom rečemo lahko danes, ko priča za nas zgodovina 85 let: Veliki stebri so se tedaj majali, mali pa smo nepremakljivo nosili stavbo in jo vzdržali. Zgodovina in usoda slovenskega ter hrvatskega naroda v zadnjih 85 letih je tesno spojena z usodo in trpljenjem moža, ki je na cesarskem prestolu preстал toliko udarcev usode, kakor navadno niso usojeni kronanim glavam.

Najhujše dobe cesarja Franca Jožefa so bile tudi najžalostnejše za jugoslovanski rod. L. 1848., 1859., 1866. — to so leta trpljenja in solza, a tudi neprekosljivega junaštva našega rodu. Junaki Radecki, Jelačić in drugi — ti junaki Avstrije — so tudi naši junaki. Tam od juga, tam od italijanskih planjav so se vedno zbirale črne nevihte nad nami! Poljane beneške in lombardske so pognojene s krvjo slovenskih in hrvatskih junakov, ki so branili svojo zemljo Habsburgu. Nikjer morda ni skupnost vladarja in naroda tako očitno stopila do zavesti, ko v italijanskih vojskah in tako je ostalo do danes.

Leta 1866. je Italija napadla državo Franca Jožefa, našo Avstrijo, da ji odruga poleg Benečije tudi jugoslovanske kraje. Tedaj je imela isti nam sovražni namen kakor danes. Tudi tedaj nas je napadla zahrbtna, ko smo se vojskovali s Prusijo. In prav tako kakor sedaj, si je bila Italija tedaj gotova zmage. Imenovan je bil že kraljevi laški komisar za Primorsko, neki Boggio. Za kraljevega podkomisarja v Trstu je bil določen advokat Hortis, tisti, ki je pozneje vrzel slovenskega zastopnika viteza Nabergoja. A laški načrti so se razbili v prvi vrsti ob junaških jugoslovanskih prsih. Pri Kustoci so bili položeni v grob črni laški naklepi. Ko so pozneje naše čete odšle na severno bojišče, si je laška vojska razbila glavo ob Soči in ob tirolskih gorah. Pri hrvatskem Visu pa je s ponosnim laškim brodom utonil Reggjo s kraljevim dekretom, ki ga je imenoval za laškega komisarja v Trstu. Sovražna roka, ki se je tedaj stezala po naši domovini, je pod udarci zvestega Jugoslavana ohromela. Pol stoletja je minulo od tedaj.

Sovražnik se nas je bal. Nič več se ni upal z orožjem stopiti na polje proti nam. Toda med tem, ko se je hlinil prijatelj, je izvedel po naših jugoslovanskih krajih celo vrsto skrivaj organiziranih napadov na zemljo in narod, vdan edino le Habsburgu. Irredenta je vodila gospodarski in narodni boj proti Hrvatom in Slovincem. Z denarjem iz Italije so nam potujevali slovensko deco, s pomočjo laške vlade so gotovi krogi organizirali irredento po naših pokrajinah, izvrševali vohunstvo, delovali literarno ter tako najintenzivneje vodili skrit boj proti Avstriji in Jugoslovonom. V »Corriere della Sera« z dne 15. julija je bivši »Piccolov« urednik Attilio Tamaro odkrito priznal, da so hoteli Italijani preko trupel zvestih Slovencev omajati prestol Habsburga. Naše ljudstvo je vseh 50 let te skrite vojne trpelo in se borilo proti Lahu za svoj narodni obstoj ter je nepremakljivo in z redko zvestobo branilo lastnino Habsburga. To zlato ljudstvo ni le vstrajalo in se vzdržalo v tem boju nenakih sil, marveč je z lastno močjo postajalo vedno silnejše in krepkejše.

Vse težke in bridke ure cesarja Franca Jožefa je nosil naš narod z bolestjo v srcu kakor prenašalo vdan sinovi z bolestjo in najglobokejšimi čutili žalost in tugo očetovo. In največ grenkih ur, največ boja in trpljenja je bilo v teku teh 85. let usojeno sivemu starčku doli od juga, kjer prebiva njegov in naš dedni sovrag. S Teboj, sivolasi naš vladar, smo plakali solze žalosti, s Teboj se radovali v veselih trenutkih, s Teboj smo zmagovali svoje sovraže v preteklosti, s Teboj hočemo zmagovati in sedaj in v bodočnosti.

Danes, ljubljani naš Franc Jožef I., ko praznuješ svoj 86. rojstni dan, ko si preživel dva rodova našega ljudstva, danes vidiš, da tudi tretji rod z isto ljubeznijo do Tebe hiti v boj na življenje in smrt za čast in slavo Avstrije. Rod za rodom dorašča in živi z isto ljubeznijo do Tvoje prestola. Cela Avstrija tekmuje te dni, kako naj ob tem velikem zgodovinskem času proslavi čim lepše in dostojnejše Tvoje rojstvo 86. dan. Morda ne bomo zmogli tistega sijaja, ki ga lahko pokažejo drugod. Majhen je naš rod, a zvest do konca. Reven in ubog je, a junak. Kakor so močni veličastni vrhovi našega Triglava ter trdne in nevpopljive skale našega Krasa, tako močna, velika, trdna in nevpopljiva je naša zvestoba do Tebe in Tvoje hiše!

Tam ob Soči bujijo topovi, divja ogenj, svinčena toča, tam je junaštvo. In tam praznujemo mi Tvoj rojstni dan. Tam se bori naš Jugoslovani v enem najhujših bojov v svetovni zgodovini. Tam ob Soči brani naš rod svojo Avstrijo, svojo jugoslovansko zemljo. Tam slavi zmagovalje jugoslovansko junaštvo ter jugoslovanska zvestoba. In kakor naši sinovi, možje in očet, tako je ves slovenski in hrvatski narod pripravljen, braniti do zadnje kaplje krvi Tvoj in svojo dedovino.

To junaštvo in zvestobo, zapечатeno s krvjo jugoslovansko v vseh bojih sedanje svetovne vojne, izkazano proti vsem sovražnikom, Ti prinašamo v dar željo: Naj bi ti hudi dnevi, v katerih slaviš, Ti naš vladar, svoj 86. rojstni dan, bili tudi dnevi rojstva še lepše, še večje, mogočnejše, pravične in v miru se razvijajoče habsburške Avstrije, domovja jugoslovanskega naroda!

In da doživiš ta dan miru in zmagovalja, Ti in s Teboj mi, Tvoji zvesti, Ti vdan jugoslovanski vojak danes kličemo iz globočine svojih src:

Na mnoga, mnoga leta naj živi še naš Najvišji zapovednik, naš cesar in vladar Franc Jožef I.!

Fran Josip I. in naša trobojnica.

»Weiss, blau und rot
bis in den Tod.«

Höffern, v. III. Blatt 27./5. 1848.

Ni ga naroda v širni Avstriji, čigar zgodovina bi bila tako tesno združena z vzvišeno osebo našega vladarja, kakor je to zgodovina slovenskega naroda. Zakaj leto njegovega vladarskega nastopa bilo je tudi rojstno leto našega političnega življenja. — Pozabljen je bil slovenski narod do leta 1848. in kakor je slovenski kmet medel pod jarmom fevdalnega sistema, tako je bil zapadel narod sam duševni nadvladi mogočnega sosedu — bil je izbrisan iz vrste narodov. Redki so bili možje, ki so še gojili nado, »da vremena Kranjec bodo se zjasnila«, in zimski sneg je bil zagril slovenske poljane...

Pa je prišla doba Frana Josipa I. in z njo pomlad narodov. Pod oživljajočimi žarki solnca prve avstrijske ustave ozelenela je tudi slovenska zemlja in narod se je pričel vzbuhati iz dolgega zimskega spanja. Kranjci, Štajerci, Primorci in Korošci so se jeli zopet zavedati skupnega imena in tako je postal Fran Josip I. tudi krstni boter slovenskega naroda. Res je, — prišla je potem po neizprosnih prirodnih zakonih slana reakcija, a tudi ta ni mogla ugonobiti našega šibkega narodnega trsa. Gojila in varovala je njegove nežne kali krepka roka cesarske pravičnosti, dokler ni Njegova mogočna volja uzakonila enakopravnost vseh avstrijskih narodov in tako omogočila, da se je v čvrsto, močno drevo izrasel šibki slovenski trs. Za vse, kar smo in imamo Slovenci, gre torej poleg lastne življenjske in odporne sile naroda v preveliki meri zahvala Franu Josipu I. To vé sleherni Slovenec, toda naš narod je vajan, da nosi hvala-žnost bolj v srcu kakor na jeziku in da je rajši da duška z dejanjem, nego z besedo. To spričuje tudi sedanja vojska, čeprav se je marsikje žal napačno razumevalo to našo lastnost...

Pa nazaj k l. 1848! Ta čas si je ustvaril narod tudi viden simbol svojega vzbuđenja in ta simbol je bila kranjska deželna trobojnica. V zavesti, da je od usode Kranjske dežele odvisna tudi usoda izvenkranjskih Slovencev. In tudi razvijtu tega našega narodnega praporja je prisostvoval takorekoč kot častni kum Fran Josip I. Naše deželne barve so sicer prastare. Stopraj leta 1463. dovolil je cesar Friderik IV. kranjskim stanovom (der gemein landschaft), da sme nadomestiti belo barvo z zlato, toda z dvornim dekretom z dne 31. oktobra 1836, št. 21.911, je zaukazal cesar Ferdinand I., da ima kranjski grb zopet nositi belo-modro-rdečo zastavo. In ker so vzlic temu predmarčni protislovski deželni stanovniki skušali vtihtati zopet zlato barvo mesto bele, je minister Doblhoff že dne 23. septembra 1848. na prošnjo narodnih straž izrecno pripoznal zopet stare belo-modro-rdeče deželne barve. In sedaj so bliskoma postale te barve slovenska narodna trobojnica. Ne brez boja in odpora — toda pod zaščito cesarske dobrotljivosti.*

Če se je vzlic temu dosihdob ponekod po slovenski zemlji, zlasti izven Kranjske, preganjalo ta naš častitljivi narodni prapor, tedaj je bilo temu krivo napačno razumevanje cesarskih osnovnih zakonov, bile so temu krive znane nesrečne razmere, katere se ne smejo povrniti nikdar več. Na blagor Avstrije ne! — Z belo-modro-rdečo zastavo načelu so korakali in še korakajo naši navdušeni slovenski junaki na ruska bojišča za cesarja in starodavno našo monarhijo. Vrskajoč branijo ti junaki sedaj pred vpadom verolomnega in gračeljivega dednega sovražnika — on avstrijsko ozemlje ob zeleni Soči, ob sinjem Jadranskem morju in ob naših nepremagljivih planinah, kjer je doslej tudi ponosno plapolala slovenska trobojnica, če tudi često žal preganjana in omalovaževana. In kjer bo zopet plapolala, ako Bog da in sreča junaška, poleg cesarjevih barv visoko in svobodno. Za Avstrijo in za cesarja, ampak tudi za ta narodni cilj je tekla in teče v potokih slovenska kri. In današnji dan, ko se oziramo s potrjeno ljubeznijo gori na našega ljubljene Očeta, navdaja nas neomahljivo upanje, da ni in ne bo tekla zaman ta dragocena naša srčna kri.

Pravičig ponekod, da smo sanjači in celo nevarni sanjači. Resnično — en sam sen sanjamo, en sam! Z brati hrvati želimo postati mogočni, nezadržljivi jez habsburške monarhije zoper vsak sovražni naval na jugu. To željo nam narekuje srce in pamet. Srce, otroško vdano, hvalež-

*) Cf. Adib: Slovenci in 1848. leto.

no in zvesto Njemu, ki je naš dobrotljivi Oče — in pamet, zavedajoča si resničnosti reka Macaulayevega: Več je vreden oral zemlje v Middlesexu, nego kraljestvo v Utopiji.

Cesar na Kranjskem.

Za časa svojega vladanja je cesar opetovano obiskal vse svoje krovine, bodisi, da se je hotel na licu mesta podučiti o vladajočih razmerah, bodisi, da so ga privabili v razne kraje državniški ali vojaški posli, ali izredne slavnosti.

Nam Slovincem je cesar še posebno pokazal, kako je njegovo srce vedno tam, kjer se njegovi narodi radujejo, ali pa v tugi žalujejo. To je bilo takrat, ko je prišel tolažit in povzdigniti od potresa razdejano Ljubljano. S solzami v očeh so ga takrat pozdravili Slovenci — 7. maja 1895 — v svojem središču in njegove besede: »Ljubljani se mora pomagati!« so vile v srca nove nade, ki so se potem v polni meri izpolnile. Dvajset let je že od tega in od takrat naša Ljubljana in kranjska dežela nista imeli več prilike, pozdraviti ljubljene vladarja v svoji sredini.

Dvanajst let poprej pa je bil cesar na Kranjskem osebno priča radostnega slavlja 600letnice združenja kranjske dežele s habsburško rodovino. Dne 11. julija 1883 je prisel vladar v Trbovlje, kjer si je ogledal tamkajšnji premogokop, nato pa je slovesno sprejel prestopil kranjsko mejo. Na tisoče ljudstva je pozdravilo cesarja na ljubljanskem kolodvoru, in vladar je radostno ginjen od tolike ljubezni že pri sprejemu podudril, da se »sredi svojih zvestih Kranjcev posebno dobro počuti« in da ga »patriotična gorečnost zveste deželne prestolnice posebno veseli«. Cesar je ostal v Ljubljani štiri dni. Sprejemal je deputacije, informiral se je o vseh važnih deželnih vprašanjih, položil je temelj muzeju »Rudolfinu« in se posebno zanimal za razcvit Ljubljane. Županu Grasselliju, ki je poudarjal, da se imenuje Ljubljana tudi zato lahko »bela«, ker ni nikdar omadeževala svojega ščita ljubezni in vdanosti do cesarja, je takrat rekel cesar: »Ljubljana je bila vedno pravo avstrijsko mesto, ki je živo sočutila vse, kar je zadelo državo.« Pri odhodu je cesar daroval mestu v znak svoje posebne naklonjenosti svoj doprni kip iz bronu, ki stoji sedaj v mestni posvetovalnici. Dne 14. julija se je podal vladar v Logatec, od tam v Idrijo in v Postojno, kjer je bila v jami velika slavno, potem pa v Kamnik, Kranj, Begunje in na Bled, kjer so priredili prelepo razsvetljavo jezera. Dne 17. julija se je vrnil cesar čez Trbiž na Dunaj.

Kot dvajsetleten mladenič je bil cesar prvič na Kranjskem. Ljudstvo je bilo naravnost očarano od miline, s katero je nastopal mladi vladar. Kranjski dostojanstveniki so cesarja tudi takrat sprejeli v Trbovljah — 10. aprila 1850 — in v slavni prejemni družbi se je nahajal tudi maršal Radetzky. Cesar je ostal dva dni v Ljubljani, kjer se je jako zanimal tudi za razna slovenska vprašanja.

Najsrečnejši dan, ki ga je preživel častitljivi vladar sredi svojega slovenskega naroda, pa je bil pač 19. november 1856. Na potu v Italijo sta se mlada zakonska cesar Franca Jožef in cesarica Elizabeta, ustavila v Ljubljani. Iz cele kranjske dežele je hitelo ljudstvo občudovat prekrasno mlado ženo svojega ljubljene vladarja in neštnevilne dokaze ljubezni in simpatije sta sprejela v Ljubljani. Ne pozaben pa je ostal tedanji generaciji 19. november. Cesarica Elizabeta je praznovala tisti dan v Ljubljani svoj 19. god, v cesarskem kvartirju so se vršile velike slavnosti in Ljubljana je tekmovala v prsrčnih čestitkah. Po štiridnevem bivanju je odpotoval cesarski par 20. novembra v Italijo. Cesar in cesarica sta se potem vračala v prvi polovici meseca marca 1857 čez Gorico. V Ljubljani se nista ustavila, pač pa 11. marca v Postojni, kjer sta občudovala krasoto podzemeljske jame.

Tako je imela kranjska dežela opetovano priliko, pokazati svojemu ljubljenu vladarju vdanost in zvestobo, njeni sinovi pa dokazujejo danes, da ostaje vedno resničen izrek cesarjev: »da se med Kranjci lahko dobro počuti.«

Srebrne kroglice!

Ententa je ob izbruhu svetovne vojne na usta svoje zakladnice, Anglije, pustila izjaviti, da hoče zmagati s pomočjo srebrnih kroglic. Vodilen angleški državnik je bahaški potikal na svoj žep. Z manchestersko domišljavostjo je končni izid prepustil onemu, ki bo zamogel razpolagati z zadnjo milijardo.

Bilanca današnjega dne izkazuje za entento tudi v tem oziru veliko

pasivnost. Solidnost denarnega trga Nemčije in avstro - ogrske monarhije je mogla premagati vse težkoče. Najboljši dokaz temu so sijajni uspehi vojnih posojil, ki jih je založilo čisto premoženje državljanov samih. Niti ena niti druga izmed obeh centralnih držav ni bila v tem pogledu vezana na inozemstvo. Inozemstvu se nismo na novo niti najmanjše zadolžili. To znači dvojen dobiček: posojeni denar je ostal ves doma, z nakupom vojnih potrebščin pa vrača država — državljanom samim, ravno tako se stekajo obresti tega posojenega denarja v žepu — državljanov. Uspeh je to trdne organizacije našega denarnega trga, ki lahko razpolaga z ljudskimi dohodki letnih 20 milijard.

Pa tudi internacionalni boj, gospodarsko obkroženje se ni obneslo. Razen nekaj malo potrebščin, ki pa so za ljudsko preživljenje bolj stranskega pomena, nam kmetijstvo in razvita industrija producira vse doma. Res je, da nas z nekaterimi surovinami zalaga inozemstvo, toda za nekaj časa si lahko pomagamo s surogati. Zlasti v tem tihi veliki pomen gesla: vzdržati! Ententa se je vračunila. Ni poznala naših razmer. Saj mi sami, lahko si to priznamo, ob začetku vojne nismo vedeli, koliko sile tiči v nas. Potem pa smo začeli šteti, računati, ekonomično razdeljevati in — štediti. Do danes smo sijajno vzdržali. Res je, nastala je draginja. Posledica je višjega konsuma ob ustavljenih produktih. Stvar države je, da ozdravi izrodke draginje, zakaj to vzmore le organizacija, ki s svojo avtoriteto obsega vse ozemlje. Žal je dualistični ustroj naše monarhije velika zapreka enotni ureditvi draginje, to je ureditvi cen vseh življenjskih potrebščin. Obstoj različnosti v naziranjih med totransko državno polovico in Ogrsko, kjer prevladujejo egoistični nagibi.

Gospodarski razvoj Nemčije je na vrhuncu. Zlasti njena industrija jo vsposobljuje za nadvlado na gospodarskem trgu v vseh panogah. V tem tihi njena glavna sila v gigantiki borbi proti mnogobrojnemu sovražnikom. Toda motil bi se, kdor misli, da je Nemčija zanemarljiva kmetijstvo. Niti v razmerji s številom prebivalstva, niti z obsegom zemljišča Nemčija ni toliko agrarna kakor naša monarhija. Toda ta nedostatek nadomešča z intenzivnostjo obdelovanja, pri čemer je je zopet v izdatno pomoč njena industrija.

Avstro - ogrska monarhija se ne more ponašati s tako visokim vzletom svojega gospodarskega razvoja. Vendar, če se ozremo na razdobje zadnjega polstoletja, vidimo, da korakamo skoraj da vzporedno. Industrializacija naše države se vrši v normalnem tempu. Narasčajoča pasivnost naše trgovske in tudi denarne bilance nam pravi, da potrebujemo od leta do leta več surovin v svrhu priprave fabrikatov. Pasivnost je le zategadelj večja, nego bi smela biti, ker si za svoje izdelke nismo še znali pridobiti inozemskega trga. Dočim znaša vrednost uvoženih surovin v monarhijo nekaj nad 2 milijardi, je znašala vrednost izvoženih fabrikatov (1912) samo 1.261.000.000 kron. Naše trgovinske pogodbe stoje pod vplivom prevladajočega agrarizma. Tu bo treba temeljite izpremembe.

Doba — lahko rečemo: vsega — gospodarskega razvoja naše države pada v dobo vladanja presvitlega godovnika, ki mu praznično visoko rojstno obletnico. V posebno slavo, poseben ponos tega vladanja smemo šteti gospodarsko renesanso kraljestev in kronovin združenih pod žezlom izmed Habsburžanov najslavnejšega. Ne morem se izogniti navedbi števil, ki naj poljasnjujejo to trditve. Številke so še vedno najzanesljivejše, matematično natančno dokazilo.

Pri naslednjih številkah je predvsem vpoštevati; da se je prebivalstvo monarhije v zadnjih 50. letih pomnožilo — všteti Bosno in Hercegovino — za malodane 6 milijonov duš, od 35 na 41 milijonov. Zvišanje ljudskega blagostanja vidimo v zmanjšani umrljivosti ter v prebitku porodov. Dočim je ta prebitke še v 70. letih minolega stoletja znašal 7-9‰, je narasel danes na 11-3, na Ogrskem na 11-7‰.

Industrializacija se na zunaj kaže v begu prebivalstva z dežele v mesta in v rasti zlasti velikih mest. Se l. 1849 je prišlo na kraje z nad 2000 ljudmi 19%, leta 1910 pa celo 50-5% vsega prebivalstva. Na Ogrskem je l. 1869 pripadlo mestnemu prebivalstvu 12-8%, l. 1910 pa 18-9%. Dunaj je štel l. 1869 — 880.000 ljudi, l. 1913 pa 2.115.300. Budimpešta je svoje prebivalstvo v isti dobi pomnožila za blizo 600.000 ljudi. Od 1000 ljudi pridobitnih slojev jih je l.

1869 v totranski drž. polovici služilo praprodukciji (poljedelstvu) 672, l. 1900 pa samo še 582, industriji 197, l. 1900 pa 222, trgovini 51, leta 1900 pa 73. Pridobitinske davku podvrženih podjetij je prišlo l. 1862 na 1000 ljudi 19-2, l. 1911 pa 35-4. Tovarniških obratov je bilo v Avstriji l. 1901 — 11.811, deset let kasneje pa že 16.181. Elektran je bilo l. 1907 v Avstriji in Bosni 446, l. 1913 pa že 854. Povprečna letna produkcija plavžev je znašala l. 1863 ton 1935, l. 1912 pa ton 62.852, na Ogrskem ton 1717, l. 1911 pa ton 11.031. Železne rude se je pridelalo l. 1861 pri nas 6.600.000 q, l. 1912 pa 29.300.000 q, na Ogrskem l. 1881 — 4.600.000 q, l. 1912 pa 19.800.000 q; premoga brez rjavega premoga l. 1864 pri nas 2.400.000 ton, na Ogrskem 3.100.000 ton, l. 1912 pa pri nas 15.800.000 ton, na Ogrskem 13 milijonov ton. Surovega železa smo pridelali l. 1864 za 2.300.000 q, na Ogrskem 1 milijon q, l. 1912 pa pri nas 17.600.000 q, na Ogrskem 5.434.000 q. Silno je narasla sladkorna produkcija v monarhiji, od 8.604.000 q izdelane sladkorne pese v l. 1863, na 125.000.000 q v l. 1913. Primerov dovolj. Naj navedem samo še, da so znašale hranilne vloge v hranilnicah ter v poštini hranilnici l. 1912 skupaj nad 7 milijard.

Lep razvoj izkazuje tudi kmetijska produkcija, čeprav ne v toliki meri, kakor je bila deležna podpore iz javnih sredstev. Ploskve se je obdelalo l. 1864 za 19.500.000 ha, leta 1911 pa 24.100.000 ha. Pšenice se je pridelalo v 80. letih 22.665.000 q, l. 1912 pa 69.200.000 q, rži 26.326.000 q, l. 1912 pa 44.146.000 q, ječmena 17.503.000 q, l. 1912 pa 32.772.000 q, koruze 15.823.000 q, l. 1912 pa 56.215.000 q. Vrednost vse žitne žetve l. 1878 se je cenila na 2402 milijonov kron, l. 1912 pa na 4973 milijonov. Konj je štela država l. 1857 3.390.000, l. 1911 pa 4.155.000, goveje živine l. 1857 13.660.000, l. 1911 pa 16.479.000, svinj leta 1857 — 7.915.000, leta 1911 pa 14.12.000.

Ugovarjal bi kdo: rasli so pa tudi dolgovi in rasli so davki. Res je. Državni dolg je narasel v Avstriji od 49 milijard v letu 1862 na 124 milijard v letu 1912. Na vsakega državljanca pride 429 K 12 v, dočim je v l. 1862 prišlo samo 256 K 36 v, prirastek znaša potemtakem 67-39 odstotkov. Dasi se pri tem ni vedno postopalo ekonomično in je bilo zlasti v prvem času z novimi dolgi brisati stare grehe absolutistične dobe, vendar v obče lahko rečemo, da je državni dolg plodonosno naložen v investicijah za povzdigi ljudskega blagostanja. Osebito je to trditi o železniških dolgovih, ki znašajo do bro četrtino vsega drž. dolga, to je 3-3 milijard. Ta dolg bo brez dvoma amortizovan iz lastnih dohodkov. V naraščanju davkov — v tem pride brez dvoma v pošten prirastek prebivalstva in industrije — pa je, četudi morajo ti kriti ne vedno najpotrebnejše izdatke, naravnost videti naraščajoče blagostanje ljudstva. Neposredni davki so v navedeni dobi narasli od 123.830.110 K na 403.397.290 K, posredni in davščine pa od 283.676.816 K na 1.108.543.547 kron. Kaj takega vzmorejo le ekonomično dobro podprte produktivne sile.

Avstrija praznuje torej v vojnem letu svoj cesarski praznik s podvojenim zadoščenjem. Pod žezlom cesarja Franca Jožefa se je tudi gospodarsko tako ojačila, da je srebrne kroglice angleških ministrov ne morejo zadeti v živo.

Od absolutizma do splošne in enake volilne pravice.

V dnevih največjega viharja na kontinentu, v letu 1848, je takrat še mladostni nadvojvoda Franc Jožef, sin nadvojvode Franca Karla in nadvojvodinje Sofije, rojene bavarske princezinje, prvič stopil pred najširšo javnost. V mesecu marcu tistega leta se je ob strani feldmaršala Radeckega udeležil vojne v Italiji in zmagovite bitke pri Sv. Luciji in si pridobil srca vseh dobroslovskih ljudi, čeprav ni še nihče slutil, da bo mladi nadvojvoda že čez nekaj mesecev vladar avstrijskega cesarstva.

Mirno in tiho je bilo dotlej njegovo življenje. Vrnivši se z italijanskega bojišča, je s cesarsko rodbino potoval v Kromeriz in tam so ga nekada dne poklicali pred strica, ki mu je v tisti uri izročil — cesarsko krono. Komaj 18 let star, je nadvojvoda Franc Jožef postal cesar avstrijski in to v dobi najhujših zapletljivej, krvavih uporov in velikanskih nevarnosti.

Od 2. decembra 1848. leta vlada cesar Franc Jožef našo monarhijo. Po premaganju revolucije so stali okrog cesarskega prestola možje, ki so doorinesli silajne dokaze svoje

zvestobe. Preizkušeni svetovalci so to bili in uživali so popolno zaupanje. Windschgrätz in Schwarzenberg, Haynau in drugi so imeli seveda na mladega cesarja merodajen vpliv, toda bili so nositelji preživelih, novim časom ne več primernih naziranj in zato se ni nič čuditi, da se je po revolucijski dobi država uredila po njihovih naziranjih. V državi je zavladala tihoča, ki je veljala za izraz ljudske zadovoljnosti. Cesar je potoval na Ogrsko in na Italijansko, videl je, kako je povsod vse mirno in lepo urejeno in čut pijačete do veleslužnih, v delu za državo osivelih mož je pomagal, da je mladi cesar smatral metodo starih časov za dobro in koristno.

Toda kmalu je prišel cesar do spoznanja, da njegovi svetovalci vendar ne hodijo po pravih potih. Konsekvence sistema so postale čedalje očitnejše in provzročile končno katastrofo. Tedaj je pa cesar s krepko roko odstranil sistem in stopil na tla konstitucionalizma. Pretekli časi so bili pozabljeni. V Metternichovem duhu vzgojeni vladar je brez pomisleka podal roko celo možem, ki so bili v letih 1848. in 1849. na strani revolucije, Deaku, Herbštu, Giskri, Brestlu in drugim. Pomlajenje avstrijske monarhije se je tedaj začelo.

Lahko to delo ni bilo. Tako star in kompliciran organizem, kakor je naša država, se ne da v nekaj desetletjih od nog do glave preorganizirati in preustaviti. A vendar se je zgodilo tako čudo. Se leta 1859. absolutistična država, je po mnogih, pa vedno le deloma posrečenih reformnih poskusih prišla vsaj v eni državi polovici do splošne in enake volilne pravice. Tisti vladar, ki je v starosti 18 let prevzel cesarsko krono absolutistično urejene države, je v starosti 76. let, torej v dobi, ko so navadno tudi največji radikali že v reakcionarnem toboru in v 58. letu svojega vladanja, uvedel splošno in enako volilno pravico. Čudil se je svet, da je v duhu absolutizma vzgojeni in v mladosti od svetovalcev starih nazorov obdani vladar v visoki starosti, ko sta mu soproga in sin že ležala v grobu, ko je prestal kot človek in vladar toliko gorja in bil samotni na svojem visokem prestolu, krepkih korakov stopil med svoje narode in podavši jim roko, jih poklical vse na skupno delo.

Ob sebi je umevno, da je preurejanje velike države silno težko delo, ki se izvrši samo potom evolucije, v daljših ali krajših etapah, vedno pod vplivom nasprotujočih si stremenj, vedno z ozirom na preteklost in tradicije, na slučajno moč raznovrstnih faktorjev, zunanjih in gospodarskih potreb in da se more le počasi in korakoma bližati svojemu končnemu cilju. Cesar Franc Jožef je v dolgi dobi svojega vladanja vedno stremil na to, da ustvari razmere, ki bi na eni strani zadovoljile narode in zagotovile vsemu prebivalstvu mirno in srečno življenje, uspešno gospodarsko delovanje, politični in kulturni razvoj, na drugi strani pa zagotovili cesarstvu obstanek in tisto veljavo na svetu, ki je za skupnost pogoj miru in razvitka. Ne bomo naddrobno naštevati in karakterizirati istemov, po katerih se je vladalo od leta 1848. v naši državi; cesarja je vedno vodila le skrb za blagor države in njenih narodov in tako je prišel končno od absolutizma do splošne in enake volilne pravice.

Cesarjeve ljubezni so bili v enaki meri deležni vsi narodi. Vedno je bila vodilna želja cesarjeva, ustvariti razmere, ki bi zadovoljile vse narode in ministrstva. Hohenwart, Badeni in Thun so najočitnejše priče, kako se je tudi v naši državi polovici po uzadovoljenju Madžarov in Poljakov delalo na to, da bi tudi drugi slovanski narodi prišli do tega, kar žele in kar jim gre.

V dobi vladanja cesarja Franca Jožefa se je naša država iz zastarelih razmer mogočno razvila, vzlic vsem velikim notranjim in zunanjim težavam in nesrečam. V kulturnem in gospodarskem oziru je napredek mogočen in kraj vseh težav smo tudi Slovenci in Hrvatje v tej dobi dosegli stopnjo in veljavo, ki si pač niti najdejeti niso upali prvi naši buditelji pred sto leti.

Svetovna katastrofa, nastala s sedanjo vojno, je pač ustavila prvotno in napredovanje, a uničiti ne more, kar je nastalo v dolgi dobi blagoslovljenega cesarjevega vladanja. Nasprotno. Ta katastrofa, v kateri dela cesarska armada prave čudeže, je premostila dosti starih nasprotij, je zblizala narode in jih združuje na skupno delo in to je jamstvo za bodočnost, to je poročilo, da bo seme, vsejano v dobi vladanja cesarja Franca Jožefa, vzkliklo in obrodilo bogat sad in da se bo po končani vojni, bojevanji z združenimi močmi, uresničilo vse to, kar je želel in za kar je delal vse svoje življenje cesar Franc Jožef.

Cesar in cesarica.

Ob cesarjevi 85letnici je pač naravno, da se spominjamo tudi njegove soproge, ki ji je zavratno bodalo iz dežele nezvestobe končalo življenje.

Cesarica Elizabeta je bila iz bavarske kraljevske rodovine. Njen oče je bil mož, ki se je rad ogibal dvora in je raje v svoji sobi igral na citre; prepotoval je Azijo in Afriko, Grško in Italijo in spisal pod imenom Phantasies tudi nekaj knjig. Tudi svoje otroke je vzgojil za tiho življenje. Rad je videl, da so mnogi čitali in vesel je bil, kadar jih je videl, da so na vrtu kopali in pleli. Eden njegovih sinov je postal doktor medicine in je več desetletij brezplačno izvrševal zdravniško prakso; ena njegovih hčera, najlepša in najumnejša, je postala avstrijska cesarica.

Cesar Franc Jožef jo je spoznal v Išu. Bila je še jako mlada, cvetka v prvem razvoju. Dne 19. avgusta 1853, dan po svojem rojstnem dnevu, je takrat 23letni cesar pohitel na vse zgodaj v hotel, kjer je stanovala princezinja Sisi, kakor so pozneje cesarico imenovali v deklinskih letih. — »Sisi« je še spala, a njena mati je že bila pokonci in v tisti zgodnji jutranji uri je cesar zasnil princezino Elizabeto.

»Tako sem zaljubljen, kakor mlad oficir,« je cesar rekel svojemu spremljevalcu, odhajaje iz hotela in gredeč mimo cerkve, je stopil vanjo. Župnik je ravno odhajal od oltarja. Tedaj je cesar stopil k njemu in mu je rekel: »Blagoslovite me, jaz sem se zaročil.« In potem je objel grofa O' Donella in mu rekel: »Danes se Vam moram še enkrat zahvaliti, da ste mi rešili življenje.«

Aprila meseca 1854. leta je bila poroka. Potem je mladi par potoval iz Monakovega čez Linc na Dunaj in od tod na jug in na vzhod. Dne 7. septembra sta bila na gori Veliki Zvonar in cesar je splezal na nevarno skalo, da je utrgal za svojo ženo šopek planink. Potovanje po Ogrskem se je pa moralo prečasnno ustaviti. Prvi otrok, Zofija, je umrl.

V tej žalosti so prišle nad cesarja tudi državne skrbi. Bila je vojna v Krimu. V tistih časih je spoznal cesar, da ima v cesarici družico, ki se zanima tudi za javne stvari. Ne more

se reči, da bi se bila pokojna cesarica kdaj vtikala v javne zadeve, v velikih vprašanjih so odločevale še vedno stare velike uteži, toda v malih stvareh se je že spoznal rahli vpliv cesarice.

Zgodilo se je nekega dne, da se je cesarica Elizabeta peljala mimo neke vojašnice in slišala bolestno kričanje. Takrat so poznali še »Spiesstruten«. Cearica je vprašala, kaj se godi in — nekaj dni pozneje je bil ta način kaznovanja odpravljen.

Zgodilo se je drugič, da je med dvornimi gospodi nastalo nasprotje, ali naj se na dvornem gledališču uprižore Schillerjevi in tyrannos pisani »Razbojniki«. Stvar je prišla končno pred cesarja in svetovalci so ostrmelili, čuvši cesarjevo vprašanje: »Zakaj pa ne?« Sumelo je po vsem mestu: Cesarica.

Ko je v državi še veljal stari sistem, je cesar že dolgo izgubil zaupanje vanj. Sedelnitzky je vladal na Dunaju in je, kakor bi se bili vrnili Meternichovi časi, prepovedal knjige in časopise, a ves Dunaj je vedel, da čita cesarica s cesarjevo vednostjo vse te prepovedane stvari. Anstazij Grün (grof Auersperg) je oficijalnemu svetu veljal še vedno za nevarnega človeka, a cesarica ga je vendar sprejela in mu je rekla: »Četudi Vaša tromba ne zveni vedno blagoslavno, resnico in pravico pa le oznanja.«

Cvetero otrok je cesarica Elizabeta povila svojemu soprogu. Nadvojvodinja Zofija, rojena dne 5. maja 1855, je umrla dne 29. maja 1857; nadvojvodinja Gizela, rojena dne 12. julija 1856, je od 20. aprila 1873 poročena s princem Leopoldom Bavarskim; prestolonaslednik nadvojvoda Rudolf je bil rojen dne 21. avgusta 1858 in je umrl dne 30. januarja 1889; nadvojvodinja Marija Valerija je bila rojena dne 22. aprila 1868 in je od 31. julija 1890 poročena z nadvojvodo Franom Salvatorjem.

Tiho je teklo življenje cesarice ob strani cesarja. Smrt nadvojvode Rudolfa je cesarico strahovito zadelo. Od tedaj ni mogla nikjer več najti miru in nesreča je nanesla, da je blaga in plemenita vladarica v Švici postala žrtev anarhističnega zločinca. Spomin na njo pa živi v srcih vseh narodov in se je ob cesarjevi 85letnici vsi spominjali s hvaležnimi čustvi.

Bombe na benečanske utrdb.

BOMBARDIRANJE BENEČANSKIH OBREŽNIH UTRDB.

Dunaj, 16. avgusta. (Kor. urad.) Uradno razglašajo dne 16. avgusta:

Dogodki na morju.

Eden naših hidroplanov je bombardiral 15. avgusta popoldne štiri obrežne utrbe v Benetkah. Vse bombe, izvzemši eno, so eksplodirale v notranjosti utrdb. Od 5 sovražnih letalcev, ki so se dvignili, da zasledujejo naše letalo, sta se morala dva pri vzletu vsled ognja iz strojne puške vrniti in spustiti na tla, 2 sta čez nekaj časa opustila zasledovanje, zadnji sovražni letalec pa je zasledoval naše letalo do blizu istrske obali, kjer se je moral vrniti, ne da bi dosegel kak uspeh. Naš hidroplan se je navzlic temu, da so ga sovražne vojne ladje in utrbe ljuto obstreljevale, vrnil nepoškodovan.

Glasom uradnega italijanskega poročila je bil naš U III. dne 12. avgusta v južni Adriji potopljen. Drugi častnik in 11 mož podmorskega čolna so bili rešeni in vjeti.

Brodojno poveljstvo.

(Potopljeni U III. je bil najstarejši naš podmorski čoln; zgrajen je bil l. 1908.)

BREZUSPEŠNO BOMBARDIRANJE TIROLSKIH UTRDB. — PONESREČENI NAPADI NA GORIŠKEM.

Dunaj, 16. avgusta. (Kor. urad.) Uradno razglašajo:

Italijansko bojišče:

Ob tirolski fronti je pričela sovražna težka artiljerija po daljšem odmoru včeraj zopet obstreljevati naše utrbe, zlasti one ob prelazu Tonale in na planoti Lavarone in Folgaria. Napadali poskusi italijanske pehote ob Tonalski cesti in na pozicijo Popena (južno od Schluderbacha) ter v ozemlju Drel Zinnen so bili odbiti.

Ravnokotno so se na primorski fronti ponesrečili ponovni sovražni napadi v ozemlju južno od Krna in sunek proti eksponiranemu delu Dobrovske planote.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. H ö f e r. fml.

DROBNE VESTI IZ ITALIJE.

Lugano, 15. avgusta. »Giornale del Commercio« v Florenci poroča, da uporabijo v Italiji, ko mine poletje, nekaj tisoč avstrijskih vjetnikov v Valombrosa za cestne zgradbe, za pogozdovanje in regulacije vod.

Italija in Balkan.

Lugano, 16. avgusta. (Kor. ur.) Spričo grškega protesta proti zahtevam četverozveze glede odstopa grških ozemelj, ne izreka italijansko časopisje nikake določne sodbe o daljnem razvoju položaja na Balkanu. Nadaljuje moralične lekcije Srbiji, da naj z žrtvami olajša četverozvezi zmago. »Popolo d' Italia« zastopa stališče, da naj četverozvezna diplomacija odgodi svoja prizadevanja za Balkan, dokler ne bodo Dardanele zavojevane in nujno priporočila sodelovanje Italije pri dardanelski akciji. Nasprotno pa svetuje »Perserveranza«, naj se Italija te akcije ne udeleži. Prevladuje naziranje, da se v kratkem položaj na Balkanu odločno zjasni.

Kako dolgo bo trajala vojna?

Na to vprašanje v nekem ameriškem listu so odgovorili Italijani takole: D' Annunzio: Vojna bo trajala dolgo časa in bo vedno hujša. Od vseh narodov bo Italija duševno najbolj obogatela. Nemčija bi hotela skleniti mir na račun Avstrije, ali njena moč ne sme ostati neoslabljena. Mir ne nastop prej, nego jeseni leta 1916. — Luzatti: Zmaga se bo izvajala na gospodarskem področju. — Einandi: Vsak račun postavijo dogodki na laž. Jaz sem prepričan, da mi ne bo žal, ker nisem prorokoval. — Polkovnik Barone: Nemčija je še vedno ogromna oblegana trdnjava. Rešitve jej ne more prinesiti nikaka posamezna zmaga, nego mora izbojevati mir ali na vzhodu ali na zapadu. Ker pa se jej to ne bo posrečilo, pride do miru, ko jo prisili notranji položaj, da poprosi za mir. Marsikaj kaže, da navzlic poslednjim zmagam pride ta čas že jeseni. Iz strašnega pasiva, s katerim Nemčija zaključuje prvo vojno leto, pridejo v Nemčiji do pravega spoznanja, ki vzroči malodušnost. Se pred zimo se bodo Nemci potegovali za to, da dosežejo mir. Ali kdo bi

mogel pustiti iz vida možnost nepredvidljivih dogodkov? — »Kölnische Zeitung« pravi, da je odgovor Einandijev najbolj pameten, najbolj ne-

umen pa D' Annunzijeve. Zanimivo je, da italijanski polkovnik Barone priznava možnost »nepredvidljivih« dogodkov!

Rusom za petami.

ČETE NADVOJVODE JOŽEFA FERDINANDA SO PREKORAILI KRZNO TER PORAZILE SOVRAŽNA ZADNJA KRITJA.

Dunaj, 16. avgusta. (Kor. urad.) Uradno razglašajo 16. avgusta:

Rusko bojišče.

V prostoru zapadno od Buga je zasledovanje Rusov naglo napredovalo. V centru zruženih armad prodirajoče avstro-ogrske sile so sovražniku, ki se zapadno od Biale umika čez Klukovko za petami. Divizije nadvojvode Jožefa Ferdinanda so pridobile zvečer med boji na prostoru južno in južno zapadno od Biale; ponoči so premostile Krzno ter so jo danes zjutraj prekoračile. Napadle in vrgle so sovražna zadnja kritja, kjer so se postavili v bran. Čete generala pl. Kövessa so potisnile nasprotnika čez gorjenj Klukovko nazaj. V okolici Biale in proti Brestu Litovskemu je videti številne razsežne požare.

Okoli Vladimira Volinskega, kjer smo se na več točkah ustalili na vzhodnem bregu Buga, ter v vzhodni Galiciji je položaj neizpremenjen.

Nomestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

NEMŠKE ČETE SO PREDRLI RUSKO FRONTO OB NAREWU TER PRISILILE SOVRAŽNIKA, DA SE UMIKA NA BUG. — ARMADA PRINCA LEOPOLDA JE PREKORAILA BUG TER VRGLA RUSE OB KLUKOVKI.

Berlin, 16. avgusta. (Kor. urad.) Uradno razglašajo 16. avgusta:

Vzhodno bojišče.

Armadska skupina generala feldmaršala von Hindenburga.

Pri nadaljnjem uspešnem napadu na eksponirane pozicije Kowna je bilo včeraj vjetih 1730 Rusov (med njimi 7 častnikov).

Z uspešnim prehodom preko Nurzeca pripravljeno predetje ruskih pozicij se je v polnem obsegu posrečilo. Sovražnik se je udal pritisku, izhajajočemu od predtrga mesta, in na celi fronti znova izvršenim napadom ter se je umaknil iz svojih pozicij od Narewa do Buga. Naše zasledujoče čete so dosele do višine Bransk. Nad 5000 sovražnikov nam je padlo v roke.

Pri Novem Georgiewsku smo vrgli obrambo še bolj na trdnjavski pas nazaj.

Armadska skupina generala feldmaršala princa Leopolda Bavarškega.

Levo krilo je ponoči izsililo prehod čez Bug zapadno od Drohizyna.

Sredina in desno krilo, ki sta včeraj dopoldan prekoračila Losice in Międzyrzec, sta zadeli ob odsekih Toczne in Klukovke (med Drohizynom in Bialo) na ponovni odpor. Danes ob zori smo ga vzhodno od Losic z napadom šlezjskih domobrancev zlomili. Zasledujemo.

Armadska skupina generala feldmaršala von Mackensena.

Zasledovanje se nadaljuje. Biale in Slawatyce so prekoračene. Vzhodno od Vlodave prodirajo naše čete ob vzhodnem bregu Buga.

Vrhovno armadno vodstvo.

POLOŽAJ NA SEVERNEM BOJIŠČU.

»Pester Lloyd« piše: Vojevanje proti Rusiji je silno težavno podjetje. Poleg velikanskih, nas še vedno znatno prekašajočih ruskih vojaških čet, ki jih je treba vedno znova premagati, so še drugi vojni faktorji, ki jih je treba vpoštevati. Pred vsem je pomisliti, da imamo v tej vojni opraviti s kolosalnimi razdaljami; strašno daleč je od kraja do kraja; uvaževati se mora, da je velik del pokrajine, koder se je treba bojevati, močvirnat; strašna so pa tudi opustošenja, ki jih Rusi za seboj zapuščajo in nas silno ovirajo. Vojaško premaganje Rusije je strahovito težko. Če naj se posreči, bo treba še dolgih in velikih naporov. Če si predstavljamo, da bi se bilo to, kar so naše čete storile na severnem bojišču, zgodilo na italijanskem bojišču — če se uvažujejo samo prehojene in prevožene razdalje — potem bi bile naše armade že

pred Rimom. Da, naše prodiranje na Rim bi se bilo še hitreje in lažje izvršilo, ker bi imeli dobre ceste na razpolaganje in bi bila bojna fronta v srednji Italiji — na obeh straneh meje na moreje — samo kakih 200 kilometrov dolga. Na severu pa sega fronta od Rige do Černovic in je sedaj, ko smo prodrli naprej še vedno 1200 kilometrov dolga, torej šestkrat tako dolga, kakor bi bila v srednji Italiji. Mi bi torej bili z manjšimi napori in v krajšem času že v glavnem mestu italijanskega kraljevstva, dočim imamo od Tarnova — kjer se je začela naša ofenziva — šele peti del pota do Moskve za seboj. Ta primera kaže, kako velikansko delo so opravile naše armade na severnem bojišču.

Riga.

Petrograd, 16. avgusta. (Kor. ur.)

»Rusko Slovo« poroča, da zapuščajo vsak dan 12.000 oseb Rigo. Letalci mečejo bombe na postajo za ranžiranje vlakov in na Welkomierz pritisnemo na sovražnika, da stremo njegov luti odpor. V okolici Kowna trajajo nemški napadi naprej; tudi artiljerijski boj se nadaljuje. Na fronti med Narewom in Bugom je naš protisunk z dne 11. avgusta olajšal našim v severnem odseku te fronte stoječim četam umikanje na zadaj se nahajajoče pozicije. Ob cestah, ki vodijo na srednje Vislo, smo opustili, kakor je to zahteval splošni položaj, Sokolkov, Siedlce in Lukow. V splošnem se na fronti naših na levem bregu Buga operirajočih čet ni vršil 12. avgusta nikak pomembnejši spopad. Desno od Buga, ob Zloti Lipi in ob Dnjestrju ni nikakih bistvenih sprememb.

RUSKO URADNO POROČILO.

Poročilo ruskega generalnega štaba z dne 13. avgusta pravi:

Južnovzhodno od Mitave so vrgle naše čete 12. avgusta Nemce nazaj, ki so izgubili na umikanju nekaj vjetnikov. V smeri na Jakobovo-Dvinsk in na Welkomierz pritisnemo na sovražnika, da stremo njegov luti odpor. V okolici Kowna trajajo nemški napadi naprej; tudi artiljerijski boj se nadaljuje. Na fronti med Narewom in Bugom je naš protisunk z dne 11. avgusta olajšal našim v severnem odseku te fronte stoječim četam umikanje na zadaj se nahajajoče pozicije. Ob cestah, ki vodijo na srednje Vislo, smo opustili, kakor je to zahteval splošni položaj, Sokolkov, Siedlce in Lukow. V splošnem se na fronti naših na levem bregu Buga operirajočih čet ni vršil 12. avgusta nikak pomembnejši spopad. Desno od Buga, ob Zloti Lipi in ob Dnjestrju ni nikakih bistvenih sprememb.

VESTI IZ RUSIJE.

Iz Kodanja poročajo, da se boje Rusi nemškega izkrcaja na Finskem, kar bi imelo namen, doseči Petrograd. Ruska vlada je poslala guvernerjem okrožnico z naročilom, naj ukaže prebivalstvu, čim bi se bilo bati nemškega izkrcaja, da se mora umakniti na vzhod linije Kaljana - Viljamovo. Vse imetje, kar ga ni mogoče seboj vzeti, je sežgati, tudi hiše in zaloge. Na mesto dosedanjega generalnega guvernerja Seyna pride generalni državni tajnik Markov, kar pa ne bo pomenilo premembe sistema.

Ruska дума.

Kor. urad poroča: Duma je sprejela zakon, ki določa ustanovitev posvetovalnih odborov, v katerih bodo zastopani: industrija, mesta, zemstva, duma in drž. svet. Ti odbori bodo pomagali vojnemu ministru, poljedelskemu ministru in ministru za promet ukreniti kar treba za zboljšanje dajatev za armado, reguliranje preskrbe goril, za enotnost preskrbovanja prebivalstva z živili in za zboljšanje prometnih razmer.

Angleški glas.

»Morningpost« piše v uvodnem članku: Gotovi ljudje delajo obupne poskuse, da bi občinstvu prikriili golo resnico o vojaškem položaju. Vsak dan je videti lepake časopisov s podatki o strašnih izgubah Nemcev ali z naznanili, da je bil Hindenburg odbit itd. Preprosta resnica je, da imajo Rusi že mesece umikalne boje, da so bili iz vseh prednjih pozicij nazaj potisnjeni in so morali prepustiti sovražniku več velikih mest in zelo važen železniški sistem. Zdaj padajo nazaj v pripravljene pozicije, ki so ogrožene po jako nevarnih gibanjih in za dlje časa ni misliti, da bi mogli zopet naprej prodirati. Naš dobri zaveznik je strašno trpel. Če bi bila Angleška sama, bi se lahko zanašala na počasni pritisk njenega brodogoja. Toda so še drugi faktorji: Francija trpi strašno, Belgija je pomandran v prah, Rusija težko poražena, Srbija se obupno brani in pričakuje novega napada. V takih razmerah mora Angleška z vsemi silami poseči v boj.

ZAPADNO BOJIŠČE.

PONESREČEN FRANCOSKI NAPAD PRI AMERZWEILERNU.

Berlin, 16. avgusta. (Kor. urad.) Wolfiov urad poroča:

Veliki glavni stan 16. avgusta:

Zapadno bojišče.

Severno od Amerzweilerna (severovzhodno od Danerkircha) se je razbil francoski delni napad v našem ognju pred našimi pozicijami.

Vrhovno armadno vodstvo.

DELO NEMŠKIH PODMORSKIH ČOLNOV.

London, 16. avgusta. (Kor. urad.)

»Lloyds« javlja: Angleški parnik »Prinzess Carolina« (888 ton) se je potopil. 15 mož se je rešilo, 4 so utonili. Angleška ladja »Floria« (264 ton) je bila tudi potopljena. Moštvo se je rešilo.

Francoski parlament.

Korespondenčni urad poroča: Seji v četrtki in v petek sta bili živahni. Pri posvetovanju o predlogu glede dopustov vojakom za kmetijska dela je socialisti Brizon izjavil, da je le republikanski general Sarraill v obsegu svojega komanda preskrbel za rešitev žetve. To je pri socialistih in radikalnih izzvalo burno pritrdjevanje. Desnica je klicala: Kaj delate iz svete edinosti? Brizon je dalje izjavil, da je slišal, da hujša vojni minister Millerand generala Joffre-a proti parlamentu. Millerand je rekel, da to ni res. Zbornica je potem sprejela zakon, da Nemcev, izvzemši Alžajčanov in Lotarinžanov, potem Avstrijcev, Ogrrov in Turkov, ni več sprejemati v legijo tujcev, dokler traja vojna, in kar jih je bilo med vojno sprejetih, jih je odsloviti. V petek je več radikalnih poslancev grajalo sinitetne razmere. Nastali so hrupni prizori in levica je razbijala po pul-tih tako, da so morali sejo prekiniti. Zbornica je odlogena do 20. t. m.

Pariz, 15. avgusta. (Kor. urad.)

»Petit Parisien« javlja, da je zastopnik radikalno-socialistične stranke, govorec z ministrskim predsednikom Vivianom, izjavil, da je nastalo nezadovoljstvo le odstraniti s tem, da odstopi ministrstvo.

Boj za Carigrad.

Turško poročilo.

Carigrad, 16. avgusta. (Kor. ur.) »Agence Telegraphique Milli.« Glavni stan javlja:

Dardanelska fronta. Dne

12. avgusta smo severno Ari Burna s protinapadom odbili sovražnega skok iz planjave Afarta na naše desno krilo in pognali sovražnika več sto metrov za njegove prvotne pozicije. Napravili smo več vjetnikov, med njimi enega oficirja. Naša artiljerija je 13. avgusta s svojim uspešnim ognjem razgnala sovražnega infanterijskega bataljona v planjavi Affarta in ga prisilila, da je v največjem neredu bežal proti Kemiklilini. Nasproti Kemiklilini stoječe sovražne ladje so se vsled našega ognja umaknile. Obstreljevali smo sovražna izkrčevališča in prizadeli sovražnim četam velike izgube. Pri Seddibaru je naša artiljerija razbila na levem krilu sovražne pozicije, urejene za metanje bomb. Naše obsežne baterije so s svojim ognjem razgnale sovražne torpedovke, ki so križarile blizu morskih ožin. Sovražnik je zadnje dni pogostoma rabil dum-dum izstrelke. Sovražna letala so 12. avgusta zjutraj in zvečer vrgla vnovič 12 bomb na bolnico v Ari-Burnu, dasi je bilo na njih znamenje Rdečega polmeseča. Devet vojakov je bilo ranjenih. Z obžalovanjem zaznamujemo ta dva slučaja. Na drugih frontah nič posebnega.

Pred odločitvijo na Balkanu.

»Zmešnjava na Balkanu.«

Preko Ženeve poročajo:

»Temps« pravi v uvodniku: Zmešnjava na Balkanu je taka, da nasprotni vsaki logiki in razumnosti. Vojna napoved Italije Turčiji bi bila gledališki coup, katerega učinek na balkanske države je jako dvomljiv. Trdi se, da čakajo Grška, Bolgarska in Rumunija, da padejo Dardanele, ker bodo potem izgledali Rusije večji. Toda k temu je pripomniti, da so ostale balkanske države mirne, ko je ruska armada ogrožala Ogrsko! Vse balkanske države vodijo jako kratkovidno politiko. Ohranile bi rade svoje k udarcu pripravljene armade, da bi pri sklepanju miru brez truda izsilile razne ugodnosti. Četverozveza trpi najslabše vsled mojstrskega udarca avstrijske diplomacije, ki je razbila balkansko zvestobo tako, da

je sedaj nemogoče zadostiti aspiracijam ene balkanske države, ne da bi se drugo oškodovalo. »Temps« končno priznava, da ni nikakega ugodnega znaka, iz katerega bi se dalo sklepati, da bo mogoče balkansko zvezo zopet restavrirati.

Bolgarska vlada in opozicija.

Korespondenčni urad javlja: Ministrski predsednik Radoslavov je 12. t. m. in 13. t. m. sprejel zapored več voditeljev opozicije in jim dal, kakor se čuje s kompetentnega mesta, pomirljivo izjavo, da vlada neče delati pustolovske politike, nego, da se bo, če bo treba storiti kake sklepe, poprej posvetovala tudi z voditelji opozicije. Zahtevi nekaterih voditeljev opozicije, naj skliče vlada narodno sobranje, se ne bo ugodilo.

Odpoklicanje bolgarskih delegatov iz Turčije.

Korespondenčni urad javlja, da so bili v Carigradu mudeči se bolgarski delegatje poklicani v Sofijo nazaj, da poročajo ministrskemu predsedniku o stanju bolgarsko-turških pogajanj.

Tudi Španija se oborožuje.

Kakor poroča »Vossische Ztg.«, je poslala španska vlada v Ameriko posebno vojaško in mornariško komisijo, ki naj nakupi v Združenih državah veliko množino orožja, municije in strojev ter naroči tudi podmorske čolne. Španija se sicer vojne noče udeležiti, pač pa hoče biti za pozneje na vse eventualnosti pripravljena.

Pri majorju Turudiji.

Iz Podgore, 2. avg.

Zajahal sem šarca in jezdlil k majorju Turudiji. Po poti sem srečal vojake: Odkod si? — Iz Dalmacije. — Vprašam drugega — isti odgovor. — Ali si že od početka vojne? — Da, sem! Ali malo nas je takih. V mojem vodstvu smo še štirje. Ali kaj se hoče, leto je dolgo. — Čitaš mi z lica žalost za padlimi tovariši. — 36 težkih spopadov smo imeli, pač mora kdo pasti ali biti ranjen. In našteva boje v Bosni, Srbiji in končno proti italijanski Italiji. E, ako bi bile še one čete tu, to bi tekel Italijan. Neki dan je sedem Italijanov napadlo enega izmed nas, pa ga niso zmagali.

Prispel sem v kraj, kjer sem od daleč opazil majorja. Pozdravim družbo. Grem k njemu, pri njem je nekaj oficirjev. Govorili smo najprvo o italijanskem bojišču. Turudija je orisal razvoj bitke pri Plaveh in Podgori, pri Doberdobu, kateri je on pristojnoval kot poveljnik enega bataljona. Spominja se svojih izgub in italijanskih. Na stotine in stotine je ostalo mrtvih Italijanov, pri njem malo število. V poznejšem času bo mislil kdo, da so bile to bajke — smo zaključili, ali v resnici je bilo tako. Vedno sem bil prepričan, in sedaj sem istotako, da ne odločuje število. Vodstvo, prisotnost duha in neustrašenost čet, kakor so naše, potem se lahko dela čudeže, kakor jih delamo mi. — Pomislim: pri takem voditelju morajo biti vojaki hrabri. Verba movent, exempla trahunt. Naš major zna elektrizirati in pri navalu je z nami kakor vsak infanterist — tako se izražajo o njem vojaki. Ako bi hotel opisati vsa njegova junaštva, ki si jih moštvo pripoveduje, bi trajalo to dolgo. Pa kako on ceni tudi najprostejšega infanterista. Razume se samo po sebi, da on visoko ceni svoje oficirje. Koliko mi je pripovedoval o nadporočniku Marku Soriću. Padel je kot junak na bojnem polju, ne sme ostati pozabljen njegovo ime. — Turudija: E, da je moj Marko sedaj tu! Spomnil se je tudi Lendića: Bil je to infanterist ali v junaštvu mu ni bilo para. Ob Drini je umrl junaške smrti, predno je izdihnil: »pozdravite mi Turudija!«. Vojaka se zaljubi v svojega voditelja, voditelj v vojake. — Sedaj je praktičen boj proti Italijanom — kakor pravi naš Turudija — prej je bil sama teorija. — Ko se tako razgovarjamo, pride majorju ukaz: »Z bataljonom ob 1. uri popoldne v...« Zlel sem družbi bojno srečo, ošinem šarca, ali ni bilo treba, sam je tekel domov. V dvajsetih minutah sem bil v Gorici... Peš odidem nato na Kalvarijo: Ko to pišem, mi letajo čez glavo topovska zrna in pehota je začela močno streljati...

Po »Novinah«.

Dvajset dni v ledu in snegu.

Iz nekega pisma dne 7. avgusta: Odkar smo se vrnili z našega patrolskega obhoda, je vedno lepo vreme. Dosti smo prestali: tako-le 12 dni v večnem ledu in snegu, to ni malenkost. Glavno pa je, da smo se vsi vrnili srečno in zdravi; tam gori človeku lahko zdrči ali pada med

prereze ledenikov, povsod preži smrt. Neki Italijan na primer je bil zadet samo lahko v stegno, ali prevrnil se je v globočino 200 metrov, padel na led in ostal seveda mrtev. Srečo smo imeli tudi dne 2. avgusta, šli smo iz našega tabora na... Ob 3. zjutraj je odšlo nas 12 mož. Ko smo dospeli na ledeni rob, smo videli kakih 300 metrov pod nami v ledeni zarezi 28 Italijanov, ki so gradili cesto. Naš kadet je začel sestopati s tremi možmi čez steno nizdol, da bi Italijane prijel z boka. Na desnem vrhu smo postavili bočno kritje, nas sedem je ostalo na robu in čakali smo, kedaj začne kadet streljati. Dote smo mirno gledali, kako Italijani delajo. Ob 11. uri so začeli Italijani izlagati svoje vreče s kruhom. Nas sedem je ležalo tesno drug pri drugem, vsak si je poiskal enega moža za cilj, mi smo videli samo sedem Italijanov, ker so bili drugi za neko skalo. Ob pol dvanajstih smo začeli na nje streljati; najbrže so bili alpini, ker so imeli klobuke s peresom in kratke hlače. Tudi Italijani so streljali ali zadeli niso nič. Potem smo oddali eno salvo. Uspeh je bil sijajen, vseh sedem smo zadeli, en mož mrtev, dva težko, štirje lahko ranjeni. Potem smo počasi prodirali dol v dvajset metrov široko ledeno zarezo, Italijani streljajo na nas, z naše strani pade zopet sedem strelcov, še enkrat dol, med tem strelja naše bočno kritje pridno na Italijane. Komaj smo doli, se približajo štirje Italijani z belimi rutami. Gosta megla nastopi kar nakrat, ne vidimo ničesar več, ali kje so Italijani? Bilo jih je vendar okoli trideset. S tovarišem grem za skalo, na levi strani, 16 pušk je naperjenih na nas. Zakričim na nje, naj odložijo orožje, trenutek največje napetosti, jeden izmed Italijanov zakriči, ko vidi naša peresa »Ostia alpini«, puške se povežejo, rešen smo. In zopet se prikažejo bele rute. To vse se je zgodilo jako hitro, tako, da ni mogoče tako hitro pripovedovati. Še drugi Italijani se pojavijo, da se udajo; 23 mož smo vjeli; ali niso bili alpini, kakor smo mislili, marveč gorski topničarji, veliki, močni mošče v starosti 23 do 30 let. In potem so začeli pripovedovati, zakaj so delali ono pot: za dva gorska topova, ali ta načrt se je korenito izjalovil, morda za vse čase, kajti sedlo smo zasedli mi in noben Italijan ga nam ne vzame več...

Težko ranjene Italijane smo hoteli prenesti v dolino, ali njihovi tovariši so iz velike daljave streljali na nas, meneč, da so tudi ti alpini, kakor imenujejo nas deželne strelce. Pustili smo jih ležati in poslali smo jednega Italijana, katerega smo vjeli še neranjenega, po italijansko saniteto, zagotavljajoč, da mi na njo ne bomo streljali. Prašati je šel, koliko nas je gori. Odgovor: dva bataljona in mož je izginil.

Vesti iz primorskih dežel.

Za mrtve proglašeni se oglašajo. Poročalo se je, da na severnem bojišču padel absolviran tehnik Miklavč z Goriškega. Tudi parte o njegovi smrti je bilo priobčeno. Zdaj pa se je Miklavč oglašil z dopisnico iz Moskve. Pozdravljajoč vse znanke poroča, da je v ruskem vjetništvu, da je zdrav in vprašuje, kako je v domovini. — Ravno tako se je oglašilo, da je učitelj Alojzij Brovnič iz Tolmina, sin davčnega eksekutorja, mrtev. Zdaj se je pa oglašil z dopisnico, da je vjetnik v Finalmarina v Genovi.

Iz italijanskega vjetništva se je oglašil Franc Aleksander Urbančič, Kotlarjev, iz Kobarida. Nahaja se v Cremoni, caserma S. Martino 65. inf. Pismo je z dne 27. julija. Piše, da se nahaja tam in da je zdrav.

Slovenski tal v italijanskih rokah. Poročali smo dne 21. julija, da so Italijani odpeljali kot tala posestnika, mesarja in gostilničarja Franca Urbančiča po domače Kotlarja. Zdaj se je oglašil Franc Urbančič svojemu bratu Mihaelu Urbančiču v Zgornji Šiški št. 53. Sporočil mu je, da se nahaja v Cremoni (Cremona S. Martino 65. fanteria) da je zdrav in da nima nobenih poročil od doma.

Junaški Dalmatinci, ki se borijo pod vodstvom majorja Turudije, so bili dosedaj v 36 težkih bojih. Neka stotinja Dalmatincev je dobila enkrat 3000 K za italijanske puške. Za vsako tako puško se plača 5 K.

Granate v Gorici so posetile tudi palačo grofa Bagnerja na Goriškem, ter jo poškodovale. Grof Bagner ima lepo veleposestvo na Dobrovem v zapadnih Brdih, katera so zasedli Italijani. Tam je njegov grad s krasnim razgledom po benečanski ravnini in na morje.

Na Sempeterski cesti pri Gorici poleg deželne umobolnice je avtomobil novozelandskega vojsnega inženirja...

ri, ko je kupovala v gruč žensk mleko. Ostala je na mestu mrtva.

Tržaški namestnik baron Fries-Skene je obiskal v spremstvu cesarskega komisarja pl. Krekiča veliko bolnišnico, v kateri si je ogledal vse dvorane in se informiral, koliko bolnikov more sprejeti v slučaju, ako izbruhne kaka epidemija. Obiskal je potem vilo Sartorio, ki bo služila za kontumacijsko postajo in opazovalnico.

Slovenska trgovska šola v Trstu, s pravico javnosti (ulica Stadion št. 21), se odprla redno tudi letos. Šolsko leto se prične 16. septembra z vpisovanjem učencev, ki traja dne 16. in 17. od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 6. popoldne. Učencem se je zglasiti v spremstvu staršev, oziroma njih namestnikov, ali jim je pa prinesli njih pismeno dovoljenje. Nanovo vstopajoči učenci morajo prinesiti seboj rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o cepitvi koz in o očeh. Onim, ki zadnje leto niso obiskovali šole, je prinesiti vrhutega pravnostno spričevalo, izdano od županstva ali policije. Vsi učenci plačajo pri vstopu prispevek za učila v znesku 4 K, nanovo stopajoči vrhutega 5 K vpisnine. Vsprejemni in ponavljalni izpiti se vršijo dne 18. septembra od 8. ure jutraj naprej. Dne 20. septembra bo skupna otvoritvena maša v cerkvi sv. Antona ob 8. uri dopoldne. Redni pouk se prične dne 21. septembra. Šolnina znaša za redne trgovske tečaje letno 200 K, za pripravljalni tečaj 80 K. Revni učenci se lahko oproščajo plačevanja za polovico, četrtino šolnine in za vso šolnino, zato pa morajo vložiti tekom prvih šestih tednov prošnjo za oproščanje šolnine, opremljeno z ubožnim listom. Šolnina se plačuje ali v dveh semestralnih ali 10 mesečnih enakih obrokih. V pripravljalni tečaj vstopijo lahko učenci, ki so dopolnili 13. leto in dokažejo z zadnjim šolskim spričevalom zadostno predzobrazbo. V prvi tečaj se sprejemajo vsaj 14 let stari absolventi meščanskih in nižjih srednjih šol ter pripravljanih tečajev na trgovskih šolah. Tisti učenci, ki ne odgovarjajo tem zahtevam predizobrazbe, se morajo podvržiti vsprejemnemu izpitu, s katerim dokažejo, da jim bo mogoče s pridom slediti pouku. Pri vsprejemnem izpitu velja kot merilo učni smoter pripravljalnega tečaja, kakor sledi: a) iz slovenščine: pravilno in smiselno citiranje ter ustnena obnova prečitane, kratka prosta naloga, pravilno pisanje; b) iz računstva: štiri glavne načine računstva s celimi števili, decimalkami in vlomki; c) iz geometrije: poznavanje glavnih oblik in naukov iz ravninomerstva (planimetrije) ter iz telomerstva (stereometrije); d) iz zemljepisja: splošen pregled delov sveta v važnejših geografskih ozirih (vodovja in gorovja, politično in statistično), zlasti zemljepis Avstro-Ogrske; e) iz prirodopisa: poznavanje glavnih lastnosti naravnih teles iz vseh treh delov prirodopisa in poznavanje človeškega telesa; f) iz fizike: poznavanje najvažnejših prirodnih pojavov iz mehanike, nauka o toploti, kemije, elektrike, magnetizma, optike in akustike. V drugi tečaj vstopijo lahko absolventi prvega letnika dvorazrednih trgovskih šol; drugim je delati izpit čez učno snov prvega tečaja. Natančnejši podatki o tem izpitu se zvedo pri ravnateljstvu. — Absolventi naše šole dobe po dovršenih naukih odhodno spričevalo, ki nadomestuje predpisano učno dobo v kaki trg. obrti (glej tozadevni min. odlok v oddelku »Kronika«) in jih upravičuje po § 20., 1. odst. b) brambnega zakona z dne 5. julija 1912, drž. zak. št. 128, do dveletne vojaške službe, eventualno z naknadnim dopolnilnim izpitom do enoletnega prostovoljstva. V prvi in drugi letnik vstopijo lahko tudi učence, ki odgovarjajo sicer navedenim zahtevam in se uvrščajo kakor v minoletem letu kot hospitantke v deški tečaj. Učence se ne oproščajo od plačevanja šolnine.

Položaj istrskih beguncev. Monsignor Wiesinger poroča o svojem potovanju v nova bivališča evakuirancev v »Polaer Tagblattu« tako: Položaj evakuirancev in internirancev v Lipnici je dober. Obiskali smo barake beguncev in hiše internirancev in se informirali natančno o razmerah v teh bivališčih, o hrani, o ravnanju itd. Ljudje so zadovoljni. Pritožb nismo čuli. Obiskali smo tudi otroke na gradu, vsega skupaj 73 otrok s 6 sestrami. Otrokom je manjkalo mleka. Tudi se niso dali kuriti veliki prostori, v katerih so nastanjeni, zato to bivališče ni primerno za zimo. Te otroke so radi tega prepeleli 4. t. m. na Dunaj in jih oddali v privatno otroško zavetišče v desetem okraju. Quellenstrasse 140. Hiša, kjer sedaj biva, je jako čista in dobro opravljena. Pozneje jih spravimo v obično otroško zavetišče. Poskrbeli smo jim italijanskega spoved-

nika in šolski pouk. Obiskali smo tudi internirance v Gölbersdorfu. Imeli smo priliko govoriti z interniranci iz Pulja in poslušali njihove želje. Tolažili smo jih in obljubili, da bomo na merodajnih mestih intervenirali, kar smo tudi storili. Na Dunaju smo se oglasili v notranjem in zunanjem ministrstvu in pri centrali za begunce iz Primorja. Vljudo so nas povsodi sprejeli in obljubili podporo. Ker so prihajale z Ogrskega splošne pritožbe, se je sklenilo, da se transportirajo vse na Ogrskem naseljene begunce v Avstrijo. Transport je prišel 12. t. m. in konča najbrže dne 20. t. m. Največ jih pride v lepe barake v Lipnici, drugi v kraja Potten-dorf in Schwarzen na Gornjem Avstrijskem. Uredilo se je dušno pastirštvo, poduk, zdravniška služba, družine, katerih člani so raztreseni, se združijo, begunci se ločijo po narodnosti, postavijo se zaupniki, poskrbi se za zimsko obleko in za vrnitev posameznih beguncev v domovino, napravi se katastrof beguncem itd. Z monsignorom Faiduttiem (goriškim deželnim glavarjem) sem govoril o važnih zadevah, istrski deželni poslanec Stihovič je odšel na zapadno Ogrsko, da se pouči o razmerah tamkajšnjih beguncev. No, sploh moremo biti zadovoljni z rezultatom našega prizadevanja.

Goriški begunci v Aspangu in Amstettenu. Koncem julija je odšlo iz Lipnice na Štajerskem v Aspang goriških beguncev 335; doma so iz Boveca, Sele, Opatjegasla, Števerjana, Vrhovelj, Ločnika, Pevme, Gorice, Sv. Mihaela, iz Pulja jeden. V Amstettenu pa jih je odšlo 215, in sicer so iz Brestovice, Novevasi, Jamelj in Sela.

24 milijonov kron je dobila Dalmacija v 12 mesecih vojne za podporo družinam mobilizovanih vojakov. **Otvoritev šol v Dalmaciji.** Na dan 15. septembra se otvorijo v Dalmaciji ljudske in srednje šole razven Boke Kotorske in Dubrovnika. Vojaška oblast da dopust onim profesorjem in ljudskošolskim učiteljem, ki bodo neobhodni potrebni za poduk pa se sedaj nahajajo v vojni službi.

Za upravitelja Legnega premoženja v Zadru je imenovan dvorni svetnik Štefan Polli. Posebni poverjeniki bodo imenovani tudi za Split, Starigrad, Kerčulo itd., kjer je imela Lega svoje šolske poslopja.

Na Reki postopajo jako strogo z onimi, ki se ne držijo maksimalnih cen. Tržni komisar je določil, da se mora vsako kmetico, ki pripelje živež v mesto pa se ne drži maksimalnega cenika, takoj odvesti na policijo, kjer bo kaznovana z zaporom 12 do 48 ur. Istotako se bo postopalo z branjevkami.

V Šibeniku v Dalmaciji prodajajo smokve na trgu po 2 vinaria komad. Drugo sadje pa je za 200 odstotkov dražje nego lani.

Dnevne vesti.

— Odlikovani slovenski častniki. Signum laudis so dobili: Nadporočnik 53. pešpolka Ivan Krpan, nadporočnik 38. topničarskega polka Emil Kocjančič, stotnik 3. pešpolka Konrad Pučnik in rez. poročnik 43. pešpolka Klemen Celigoj. Vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo so dobili stotnik 29. lovskega bataljona Julij Lavrič in stotnik 27. pešpolka Leon Detela in stotnik 69. pešpolka Friderik Juvanič. Srebrni signum laudis je dobil stotnik 7. lovskega bataljona Oskar vitez Tonkli. Signum laudis so dobili: poročnik 3. topničarskega polka Aleksander Tupaj in rezervni poročnik 4. topničarskega polka Karol Polednjak. Zlati zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje je dobil nadoficijal 11. trenke divizije Friderik Kartin. Signum laudis so dobili nadporočnik v evidenci 27. dom. pešpolka dr. Pavel Skabrne, stotnik 37. domobr. pešpolka Franc Topolšek in rez. poročnik 13. havbične divizije Adolf Dukič.

— Odlikovani slovenski vojaki. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda sta dobila rez. ognjčar 6. trdnjav. topnič. polka Ivan Grivec in dragonec 5. dragonskega polka Miha Rus. Ivan Lesjak in Ivan Tratnik; narednik 8. domobranskega pešpolka Josip Jančar. Bronasto hrabrostno svetinjo je dobil topničar 1. trdnj. topnič. bataljona Matija Karlič; četovodja E. Krajnc, korporal Franjo Fras, deseterik Fr. Zupan in infanterista Štefan Klajnšek ter France Ferline, vsi 3. domobranskega pešpolka; narednik Gustav Kosmata ter infanterist Ivan Zlanabitič 4. domobranskega pešpolka; narednik Rafael Kaslovič in pionir Jernej Lavrič 5. domobranskega pešp.; rezervni praporščak Friderik Kuhelj 26. domobranskega pešpolka;

rezervni kadet Karel Šinkovec, narednik Ferdinand Majdič, četovodja Nik. Mušič in Anton Gregorec ter korporal Ivan Poje, vsi pri 27. domobranskem pešpolku.

— Imenovanja v armadi. Za asistentnega zdravnika v rezervi pri 2. garnizijski bolnici je imenovan dr. Ferdinand Bradáč. Za črnovojniške poročnike so imenovani Franc Dernač, dr. Viktor Divišek, dr. Pavel Pestotnik in Stanko Kovačević.

— Imenovanje v mornarici. Za pomorske praporščake so imenovani rez. kadetje: Karol Kocjančič, Julij Vasič, Karol Gaber, Alfred Perko, France Bregant in Ludovik Budaj.

— Iz vojnega vjetništva. Anton Košir se je oglašil iz daljne ruske dežele svojcem, ki biva v Podkorenju št. 46 pri Kranjski gori. Piše: ... Živ zdrav, pa vjet in mi gre dobro tukaj. — France Cvetek se je zglasil iz Glazova, ki leži v vjatski guberniji v evropski Rusiji. Piše svoji ženi Mariji, ki biva v Srednji vasi št. 60 v Bohinju, da je vjet in zdrav v Glazovu na Ruskem, od koder jo srčno pozdravlja. V Glazovu dne 29. junija 1915. — J. Pugeljev iz Stranske vasi št. 38 pri Novem mestu piše iz vojnega vjetništva na Ruskem: Dragi moj oče in vsi skupaj! Preden Vam nadalje pišem, vse lepo pozdravljam in naznanjam, da sem zdrav in da delam pri nekem baronu. Nas je deset Slovencev skupaj in mi je dobro, samo rad bi vedel, kako je že kaj v domačem kraju. V Rusiji, dne 20. julija 1915. — Anton Mohar se je oglašil iz Glazova svoji ženi Neži, ki biva v Zamostecu pri Sodražici. — Jožef Zganjar se je oglašil iz vojnega vjetništva na Ruskem svojim staršem, ki biva v Cestici št. 6, pošta Videm pri Velikih Laščah. Piše: Dragi starši! V začetku Vas lepo pozdravljam in Vam dam na znanje, da sem živ in zdrav v vojnem vjetništvu na Ruskem in nas je več znanec v kup. — Jožef Majcen se je oglašil iz Taškenta svoji ženi Neži, ki biva v Česnjecv št. 18, pošta Št. Ruprt na Dolenjskem. Piše: Najprej te srčno pozdravljam kakor tudi otroke, očeta, sorodnike in sosedo, vse skup. Zdrav sem, ampak vročina je huda tukaj. V Taškentu, dne 11. junija 1915.

— Iz ruskega vojnega vjetništva se je oglašil svojemu stricu g. Fran Kumarju v Spodnji Šiški, Vid Furlan, rezervist deželnobramborskega pešpolka iz Trsta. Odšel je meseca oktobra drugič na bojno polje v Galicijo. Po devetmesečnem molku se je sedaj oglašil ter piše, da se nahaja v Džisaku, Turkestan, v Aziji.

— Iskrene pozdrave z bojnega polja pošilja 5. c. in kr. domobranski pešpolk vsem prijateljem, sorodnikom in znancom. — Pirjavec Franc, četovodja, Nabrežine. Gerdol Ivan, četovodja, Trst. Vatovec Franc, korporal, Trst. Babič Franc, korporal, Rodik. Ukmar Jožef, korporal, Prosek. Ogrin Franc, četovodja, Vrhnika. Mahnič Jožef, korporal, Vel. polje pri Vipavi. Fakin Ivan, Skrbine, Primorsko. Dequal Dragotin, M. G. A., Sv. Ivan. Puhaj Ivan, Pulj. Race Franc, Rodik. Fonda Ivan, Trst. Krajčič Karol, Opatija. Potok Avgust, Trst.

— Slovenski fantje od koroške meje pošiljamo vsem znancom in prijateljem mnogo srčnih pozdravov iz goratih krajev in skalnatih celic, še vedno smo močni in nepremagljivi kakor naš stari Triglav sivi. Verbič V., Rozman A., Čop A., četovodje Valič F., deseterik Štular A., poddeseterik, Pezdirc A., poddeseterik Praček F., pešec.

— Iz Spingesa pri Mühlbachu (Pustertal) nam pišejo Goričani: Slovenski pozdrav pošiljamo vsem kobarškim beguncem. — Alojzij Šturm, Josip Komar in Simon Franko, nekdanji hudourniški kuhar.

— Na grobu vojaka v Karpatih. Sešli smo se na nekem hribu v strelskem jarku. Bilo je v soboto dne 3. aprila. Prvi žarki pomladnega solnca so obsevali bojišče. Z ruske strani so padale morilne granate in šrapneli, a pogumno smo jih gledali in se dobrovoljno šalili. Zopet je počilo na sovražni strani in šrapnel je padel ter zagnal junaka kroglo v glavo. Zvil se je v silnih bolečinah ter čez malo časa izdihnil. Jutranje solnce je obsvetilo izkopani grob, ki je poslan s smrekovim zelenjem čakal nedolžne žrtve. Solzan sem gledal od daleč, kako so zagrebli mlado truplo. Zapomnil sem si kraj in ko je zašlo solnce, sem šel počasi do njega. Zemlja na grobu je bila še sveža in nepotlačena. Pozdravljen moj dragi rojak, sem vzkičnil ganjen, lahka ti zemlja sredi hladnih karpatskih gozdov. Sladko spaval in mirno sanjal. Vstal sem, izruval v bližnji mladi smreko ter jo vsadil na grob. Raste naj čilo in sveže na grobu, kakor je bilo čilo in trdno vojakovo junštvo. Kljubuj naj nevihti in viharjem, kakor je on kljuboval sovražnim na-

valom. Nastali bodo zopet mirni časi. Ptice se bodo vrnile v karpatske lože in bodo gnezdirale nad tvojim grobom; zbrisane bodo krvave rane, tvoje junaško ime pa ostane trajno zapisano v srcih, ki so te poznala. S ponosom se te bodo spominjali tvoji rojaki. X. Y.

— Slovensko ženstvo in slovenska mladina, ki se udeležijo uročljivega proslavlja cesarjevega rojstnega dne, se zbira ob 7. uri zvečer pred cesarjevim spomenikom na Slovenskem trgu.

— Slovenske žene se bodo gotovo v prav obilnem številu udeležile slavnostnega zabijanja spominskih žebeljev v ljubljanski »Brambni ščit«, ki se vrši jutri dopoldne ob 11. uri pred magistratom.

— Cvetlični dan. Vse gospodične prodajalke cvetlic se naj izvolijo zbrati jutri dopoldan ob 9. na magistratu.

— Cesarski praznik v municijskih delavnicah. C. in kr. vojno ministrstvo dovoljuje, da se da prosto vsemu delavstvu, vposlenemu pri izdelovanju municije in elaboriranju, kakor tudi pri izdelovanju trenskega materiala, na dan 18. avgusta t. l. kot poseben praznični dan. Ob tej priliki čuti ministrstvo potrebo, poudarjati posebno zvestobo in neutrudljivo pridnost vseh onih delavskih sil, ki so pripomogle brezprimerno hrabrim četam s pridnostjo svojih rok pridobiti krasne lovorje zmage s pogumom, ki se ne straši smrti.

— Za sklad v podporo vdov in sirot v vojni padlih kranjskih vojakov mestne občine ljubljanske je povodom slavnostnega zabijanja žebeljev v brambni ščit v železju darovala trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko 200 K.

— Oskrba za slepce na Kranjskem. Povodom rojstnega dneva Njegovga ces. in kralj. Apostolskega Velikanstva daroval je gospod Ferdinand Gruška, trgovski agent v Ljubljani, za namene oskrbe slepcev na Kranjskem 100 K, ki ga je izročil deželnemu odboru kranjskemu. Bodi mu izrečena hvala za ta dobrodelni čin.

— Darilo za ranjene vojaške. Gospod dvorni zalagatelj Fran Kollmann v Ljubljani je daroval 5000 cigaret za ranjene vojaške v Ljubljani

— Ježne ustanove za c. kr. mornariško akademijo: Deželni odbor kranjski je v smislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojni. Admiral Haus je poslal na to deželnemu odboru sledečo brzojavko: Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana. Sprejmite prosim našo najpriskrnejšo zahvalo za toli patrijičine ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo pet deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj število častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokosrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že enkrat jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim, sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsiskrnejšo zahvalo. Sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojne, katerega vojna mornarica in istotako na suhem se boreči soborniki pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vilo Kranjsko deželo — Anton Haus admiral. — Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

— Ježne ustanove za c. kr. mornariško akademijo: Deželni odbor kranjski je v smislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojni. Admiral Haus je poslal na to deželnemu odboru sledečo brzojavko: Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana. Sprejmite prosim našo najpriskrnejšo zahvalo za toli patrijičine ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo pet deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj število častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokosrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že enkrat jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim, sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsiskrnejšo zahvalo. Sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojne, katerega vojna mornarica in istotako na suhem se boreči soborniki pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vilo Kranjsko deželo — Anton Haus admiral. — Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

— Ježne ustanove za c. kr. mornariško akademijo: Deželni odbor kranjski je v smislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojni. Admiral Haus je poslal na to deželnemu odboru sledečo brzojavko: Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana. Sprejmite prosim našo najpriskrnejšo zahvalo za toli patrijičine ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo pet deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj število častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokosrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že enkrat jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim, sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsiskrnejšo zahvalo. Sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojne, katerega vojna mornarica in istotako na suhem se boreči soborniki pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vilo Kranjsko deželo — Anton Haus admiral. — Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

— Ježne ustanove za c. kr. mornariško akademijo: Deželni odbor kranjski je v smislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojni. Admiral Haus je poslal na to deželnemu odboru sledečo brzojavko: Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana. Sprejmite prosim našo najpriskrnejšo zahvalo za toli patrijičine ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo pet deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj število častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokosrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že enkrat jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim, sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsiskrnejšo zahvalo. Sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojne, katerega vojna mornarica in istotako na suhem se boreči soborniki pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vilo Kranjsko deželo — Anton Haus admiral. — Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

— Ježne ustanove za c. kr. mornariško akademijo: Deželni odbor kranjski je v smislu svojega sklepa z dne 9. avgusta t. l. admiralu Hausu brzojavno čestital na junaških činih c. in kr. vojne mornarice, obenem naznanil določitev petih ustanov za sinove Kranjske dežele v c. in kr. mornariški akademiji ter namero tem ustanovam dati ime »admiral Anton Haus« v večni spomin na genialnega poveljnika vojne mornarice v sedanji svetovni vojni. Admiral Haus je poslal na to deželnemu odboru sledečo brzojavko: Visoki deželni odbor vojvodine Kranjske — Ljubljana. Sprejmite prosim našo najpriskrnejšo zahvalo za toli patrijičine ovacije visokega deželnega odbora vojvodine Kranjske, ki so mene in vojno mornarico, v katere vrstah se bojuje toliko hrabrih sinov vaše dežele, napolnile z veseljem in ponosom. Z ničemer bi ne bil mogel visoki deželni odbor vojni mornarici narediti večjega veselja, kakor z ustanovitvijo pet deželnih ustanov za mornarsko akademijo, po katerih se naj število častnikov, izhajajočih iz lepe Kranjske dežele, pomnoži. To visokosrčno ponudbo vojna mornarica z največjo zahvalo sprejme. Ustanove se morejo takoj razpisati. Meni visoki deželni odbor ni mogel nakloniti večje časti, kakor s sklepom, da naj te ustanove nosijo moje ime. Vendar prosim v tem oziru, da blagovolite pomisliti, da se je vojska za mornarico šele pričela. Mi smo italijanski pomorski sili že enkrat jednot uničili, toda odločitev je še zelo daleč. Kako bode ista izpadla in kakšen bode tedaj odmev mojega imena, to leži popolnoma v Božjih rokah. Zato prosim, sprejmite za meni prisojeno čast mojo najsiskrnejšo zahvalo. Sklep o imenu ustanov pa blagovolite preložiti vsaj do konca vojne, katerega vojna mornarica in istotako na suhem se boreči soborniki pričakujejo s popolno samozavestjo. Bog varuj lepo in vilo Kranjsko deželo — Anton Haus admiral. — Pripomni se, da je admiral Haus na slovensko brzojavko deželnega odbora odgovoril v slovenskem jeziku.

— Kdor ve, kje se nahaja Virgil Prinčič iz Gorenjega Cerovega pri Gorici, ki je šel z volji voziti municijo, naj blagovolito to sporočiti Zofiji Prinčič v Zagrebu, Palmotičeva ulica št. 82.

— Kdo vé kaj? Ivan Tratina, c. in kr. pešpolk št. 97, Bewach. Komp., 1. Zug, Lokavec, p. Kreuzdorf na Štajerskem, prosi prijaznega sporočila o svoji družini iz krejske občine, Potoki t. 31. Družina šteje osem oseb: ženo, 5 otrok, mati in tašča. (Belidvor.) — Ivan Berginc, vojak, sedaj: Eisenbahnbrücke - Wache in Mixnitz, Gor. Štajersko, bi rad vedel, kje se nahajajo njegovi starši iz Loga Čezsoškega na Bovškem.

— Svojo družino išče Ignacij Faletič z Livških Ravnih, posestnik tam, sedaj vojak v Ljubljani, star 49 let. Družina ali kdor kaj vé o njej, naj piše na Jožefa Batič, Dolenjska cesta 14, Ljubljana.

— V svarilo. Pred par dnevi so bili pri tukajšnjem c. kr. okrajnem sodišču radi podraževanja drv v občutno kazen obsojeni nekateri posestniki iz ljubljanske okolice. Pred nekaj dnevi sta stala pred sodnikom neki posestnik iz Iške loke, ki se je imel zagovarjati radi enakega prestopka — za seženj drv je zahteval nezaslišano svoto 40 K in Janez Marinka, župan na Brezovi na 500 K denarne globe, ker je 100 kg pšenice prodal za očitno pretirano ceno in brez oblastnega dovoljenja za 100 kron. Poleg zaporne kazni in denarne globe so se zasegla tudi dva v prid ljubljanskim revežem, Kmetje, imete nekoliko srca tudi do mestnega prebivalstva, ki je z draginjo za itak močno prizadeto in ne zvišajte cen neprimerno visoko, vsaj vam poštenega zaslužka nihče noče ukrstiti in je pri določenih maksimalnih cenah ne le isti temveč tudi postavek na rovaš dražjih delavnih moči in živeža v polnem obsegu vpoštevati.

— Mestni kruh je vse hvale vreden, toda s prodajo je težava. Naval na prodajalne je velikanski. Ženske se včasih kar med seboj rujejo, kaktera pride prej na vrsto. Nekateri pa morajo čakati kar po dve uri in še dlje, končno pa še kruha ne dobe. V tem oziru se bo moralo kaj ukreniti.

— Meso v Ljubljani. Od 1. do 8. avgusta je bilo v mestni klavnici zaklanih 92 volov, 10 bikov, 55 krav, 32 prašičev, 85 telet, 84 koštrunov in 3 kozlički. Meso je bilo vpeljanega 332 kilogramov. Zaklane živine se je vpeljalo: 2 govedi, 2 prašica in 22 telet.

— Dve novi zanimivi brošure. C. kr. namestništvo v Gradcu je izdalo pravkar dve brošuri: o komersiranju zelenjadi in o domači porabi sadja. Opozorjamo na ti za vse sloje zelo interesantni publikaciji s pristavkom, da se dobivata pri graškem namestništvu, 100 izvodov vsake 9 K. Brošurica o domači porabi sadja je izšla tudi v slovenskem jeziku.

— Pozor! C. kr. deželna vlada je prepustila za novo mlevsko sezono uravnavo porabe mlevskih izdelkov za Ljubljano mestni občini Ljubljanski. Vsi prodajalci moke in drugih, ki obrtoma porabljajo mlevske izdelke, naj se pismeno prijavijo na mestni magistrat do petka, da se jih vpiše v seznam.

— Nakup triletnih žrebet po c. in kr. remontno asentni komisiji št. 8 se bo vršil kakor sledi: 29. avgusta v Cerkljah od 8. do 9. ure dopoldne na vasi, 29. avgusta v Kostanjevici od 10. do 11. ure dopoldne na sejmišču, 29. avgusta v Št. Jerneju od 12. do 1. ure popoldne na sejmišču, 29. avgusta v Novem mestu od 4. do 6. ure popoldne na sejmišču, 30. avgusta v Mokronogu od 11. do 1. ure popoldne pri kolodvoru, 31. avgusta v Kočevju od 1/12. do 1. ure popoldne na sejmišču, 31. avgusta v Ribnici od 1/4. do 5. ure popoldne na sejmišču.

— Kolera! Sanitetni oddelek ministrstva notranjih del razglašja, da so bili do 14. t. m. naznanjeni naslednji slučajji kolere: v Celju 6, v Brežicah 3, v Ljubljani 3. V Celju in v Brežicah oboleli so vojaki, med obolelimi v Ljubljani sta dva vojaka eden pa civilist.

— Poduk o koleri. Živimo v hudih časih in treba je, da so ljudje na marsikaj pozorni. V Trstu so zdaj izdali letak, kako se je varovati kolere in kaj je treba storiti pri prvih znakih obolevnosti. Kratko in jedrnatost je to spisano in razdan je bil letak v brezštevilnih izvodih, tako da je res prišel vsakemu v roke.

— V kavarni »Central«, Sv. Petra nasip št. 37 bo danes zvečer ob 8. uri koncert v prid vojaštvu na goriški fronti. Vstop prost. Pričakuje se obilne udeležbe. Svojega gospodarja je okradel v Svinjah pri Moravčah 16letni hlapec Fran Novak; ponoči je odnesel okoli sto kilogramov sveže zmlete pšenice. Izročen je sodišču na Brdu.

Tatica. Dne 7. t. m. je prišla 15-letna Karolina Ettinger s Koroškega služiti k Mariji Šlibarjevi v Dvorski vasi. Dne 12. t. m. je ukradla gospodinji 40 K denarja in nekaj obleke in perila. Orožniki so jo prijeli v Brezjah in izročili sodnji v Radovljici.

Umrla je v Trebnjem gospa Marija Malenšek, mati blaginjnika Kmetke posojilnice Jožeta Malenška, in posestnika Ivana Malenška, ki sta oba v vojni. — V Ljubnem v Savinski dolini je umrl naddavkar v pokopju g. Josip Kavčič. P. v m.

Spori na graškem živinskem trgu. Graška mestna občina je določila za graški živinski trg maksimalne cene, po katerih se ne smejo pitani volji dražje prodajati kot po 2 K, suhi in srednje pitani volji ne dražje kot po 1 K 50 v, 1 K 75 v in 1 K 90 v (po kakovosti), pitane krave po 1 K 70 v, suhe po 1 K in 1 K 50 v (po kakovosti), bik po 1 K 50 v in mlada živina po 1 K 60 v. Trgovci so na to odredbo odgovorili s tem, da so z živino izostali. V četrtek 12. avgusta je bilo na sejm prignanih 44 glav — in še to samo manj vredne živine. Normalno se na četrtkovne sejme v Gradcu prižene več sto glav živine. Graški mesarji groze, da bodo mesnice zaprli. Konflikt nameravajo rešiti tako, da bi se vpeljale za celo deželno maksimalne cene in bi se izvoz živine prepovedal.

Kino »Ideal«. V danes zacenjeno čem se vspredu je najsijajnejša točka trojevskega pravnostnega drama: »Demon ženska«. Ta roman je stvar globoke psihološke vsebine in velikega dramatskega uspeha. Kupa kipečega življenja velesnimivne situacije in tragika dejanja bodo pač vzbujali največje zanimanje za to senzacijsko dramo. — Jako hvaljena je četverdejska veseligrada: »Išče se deklica za vse.« — »Naša pomorska moč« se imenuje predvajajoče se tedensko vojno poročilo in vsebuje posebne posnetke naše slavne mornarice z njenimi bojnimi ladjami, podmorskimi čolni itd. — Ta spored se bo predvajal do vseh četrtkov. **Jutri,** v sredo, se bo vršila povodom 85letnice našega cesarja predstava v dobrodelne namene. Vpletlo se bo v zgoraj označeni spored **patriotično filmsko delo: »Draga domovina, mirna bodi!«** s sijajnimi slikami.

Najdene stvari priglašene c. kr. policijskemu ravnatelstvu: Črna denarnica s 5 K 56 v, rjava denarnica z 11 K, črna ročna torbica z 38 K 68 v, črna ročna torbica brez denarja z rožnim vencem, bankovec za 20 kron, zlata damska ura, črna denarnica z 1 K 72 v, najdeno dne 27. julija, rjava denarnica s 7 K 50 v, črna denarnica s 4 K 40 v, površnik, zavoj iz pločevine z bomboni 3 kg, odprto pismo s 6 K, zlata zapestnica, črna denarnica s 400 K, 5 bankovcev po 2 K, črna denarnica s 7 K 14 v, ura iz kovine in verižica.

Kanalček je ušel. Kdor ga vjame, naj ga odda v Sodni ulici št. 4 v prtičju.

Književnost.

— „Ljubljanski Zvon“. Vsebinska avgustovega zvezka: 1. Anton Gaspari: Njim. — Ranjenec. 2. Fran Albrecht: Pričakovanje. 3. Josip Kostanjevec: Na solnčnih tleh. (Dalje prihodnjič). 4. Vseuč. profesor dr. Boris Zarnik: O bojih v živalstvu. 5. Zvonimir Kosem: Za vozom. 6. Golčajska: Prijatelj. 7. N. F. Preobraženski: Razvoj umevanja in periodizacije ruske zgodovine. (Konec). 8. Fran Albrecht: Vizija. 9. Milan Pugalj: Večer. 10. Anton Gaspari: Da čujem zvonove. 11. Književna poročila. Kapistran: Carniola. Izvestje Muzejskega društva za Kranjsko. — Dr. Fr. L.: R. F. Magjer, Crveni križ i drugi zapiski sa sela noći rata. — Dr. Fran Ilešič: Pero Dupor, Sa južnog i sjevernog ratišta. — Niko Voznik: Alfred Jensen, Kottljarskijs Træstierste Aeneide. 12. Nekrologa. † Prof. dr. Ivan Merhar. — J. R. Glaser: † Dragotin Marčinko.

— „Popotnik“, pedagoški in znanstven list prinaša v svoji 4. (julijski) številki naslednjo vsebino: 1. Sedemdesetletnica c. kr. dež. šolskega nadzornika v pokopju veleč. gospoda dvornega svetnika Frančiška Levca. 2. Dr. F. Foerster: Pedagoška obravnava svetovne vojne v šoli in doma. 3. Pavel Fleré: Iz moderne metodike. (Konec). 4. Luka Lavtar. (Sliko). 5. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. (Dalje). 6. Iz šolskega dela: Učiteljev dnevnik. 7. Slovnstvo: Ocene — Književne novosti. 8. Razgled: Šolstvo. — To in ono.

Razne stvari.

* Cesar, ki slavi jutri svojo 85-letnico, je najstarejši vladar sveta, pa tudi najdalje vladajoči. Pred par dnevi 2. avgusta sta potekli 2/3 stoletja, odkar ga diči habsburška krona — torej 66 let in 8 mesecev, izmed njegovih prednikov je vladal najdalje cesar Fri-

derik IV. v 15. stoletju, namreč 53 let, 6 mesecev in 17 dni. Med njegovimi vrstniki mu je po dolgotrajni vladavi najbližja umrla angleška kraljica Viktorija, ki je sedela na angleškem prestolu 63 let, 7 mesecev in 2 dni. Cesar je tudi najstarejši član habsburške hiše ter najstarejši vladar svetovne zgodovine sploh. Francoski kralj Ludvik XIV. je vladal sicer nominalno 72 let (1643—1715), toda le, ker je podedoval krono že s 5. leti. Dejansko je nastopil vladno šele leta 1653. in je torej vladal 62 let. Nemški cesar in pruski kralj Viljem I. je umrl sicer v visoki starosti 91 let, toda vladal je le 30 let, oziroma kot nemški cesar 17 let. Od sedanjih evropskih vladarjev sta le dva, ki vladata že nad 50 let: knez Ivan Lichtensteinski (od leta 1858.) in kralj Nikolaj črnogorski (od l. 1860.).

* Švicarska poštna uprava oskrbuje kakor znano promet med vojnimi vjetniki. Vsak mesec izda statističen pregled svojega človekoljubnega delovanja. V juliju je švicarska pošta prevzela in spravila naprej vsak dan povprečno 154.244 pisem in dopisnic, 9772 zavojčkov do 350 g, 17.491 zavojev do 5 kg ter 8989 poštnih nakaznic v znesku 123.564 frankov.

* Železnice v Rusiji in južni Galiciji. Kakor javlja »Neue Freie Presse«, so Rusi železnice pri svojem umikanju le nepopolno razdri, tako da ni bilo našim železničarjem težko jih v najkrajšem času popraviti. Danes je železniški promet z Lublinom že v polnem obsegu vzpostavljen. Z ozirom na znano odredbo železniškega ministrstva so nastavili v osvojenih delih Galicije uradnike iz nemških delov Avstrije, ki so zmožni nemškega jezika. V kolikor je bilo to potrebno, so bili taki uradniki poklicani tudi iz vojaške službe.

* Poljski slikar Terlikowski. Poljski listi poročajo, da je v bitki pri Arrasu na Francoskem padel znani poljski umetnik, slikar Stefan Terlikowski. Rodom bil iz Varšave. Ob začetku vojne je živel v Parizu in je kot ruski državljani vstopil v francosko armado. Eden njegovih bratov služi v ruski armadi, drugi pa je poljski legijonar in se vojskuje proti Rusiji.

* Zabavišča v vietnških tabo-rih. Francoski vojaški zdravniki in sanitetci se vračajo sedaj iz nemškega vietnškega domov na Francosko, ker so bili zamenjani z nemškimi na Francoskem vietnški zdravniki. Med temi se nahaja tudi Aveline Albert, glasoviti plesalec velike opere v Parizu. Bil je sanitetni podčastnik ter je že preteklo leto težko ranjen prišel v nemško vietništvo. Ko je ozdravel, so ga oddali v vietnški tabor, v katerem je prebil 10 mesecev. Tam se je sešel s slovečim komikom Louis Tuncom, in ta dva sta napravila v taboru gledališče. Dohodek predstav se je porabil v zboljšanje položaja vietnikov.

* Pariška vojna moda. Iz Curiha poročajo: Švica ima letos ogromno škodo, ker je vsled svetovne vojne nehal tujski promet. Samo v Curihi in v Genevi je mnogo tujcev. Hoteli so vsi prenapolnjeni. Mnogo gostov je iz Pariza in sicer so to večinoma dame, po katerih je mogoče spoznati najnovejšo pariško modo. Ta moda je vojni primerna. Krila so jako kratka; segajo le malo čez kolena, tako da se vidi polovica meča. Čevlji so čisto nenavadni in izredno elegantni. Nosijo jih v vseh mogočih barvah in oblikah. Nogovnice so ali bele ali vsaj svetle barve. Ženski klobuki so dvojni: eni so še manjši, kakor so bili dozdaj in se nosijo še bolj po strani, drugi so veliko večji kakor dosedanj. Dekoletaža je celo večja, kakor v časih razposajenosti.

* Vežbanje v metanju bomb. Roda-Roda opisuje v »Az Est« vežbanje v metanju bomb nad nekimi jezrom: Sredi jezera so izobesili zastavo. Ta je imela biti cilj za bombe. Gori visoko nad nami se je čul ropot motorja. Od nas je oddaljen več milj. Skoro pa se približuje nam in leti kot netopir. Sedaj je 2000 m nad nami, pravi častnik. Naenkrat se opazi, kako je vrzel častnik iz aeroplana vrečico, polno peska. Padla je in ni je bilo več, kakor da jo je požrla zemlja. Gledali smo, kam je padla vreča. Ali je padla v gozd namesto v jezero? Za nekaj minut je voda v jezeru visoko pljusnila, peščena bomba je padla 200 m proč od cilja. Naenkrat smo čuli iz daljave nekako eksplozijo. Očitno to ni bilo vežbanje, to so bili glasovi z bojišča. Med tem je aviatik ponovno vrzel vrečo s pekom. Tudi ta je padla v jezero. V takem metanju se je vežbalo več aviatikov, eden za drugim, ali mti eden ni dosegel cilja, sto metrov je bilo vedno razlike. Zadnji aviatik pa je pogodil cilj. Častnik, ki je pazil pri vežbi, mu je naznanil to s strelom iz revolverja. Tako je trajalo vežbanje ves dan, daleč za fronto, nad pustim jezerom.

Najnovejša poročila.

Politične spremembe v Rusiji.

Petrograd, 16. avgusta. Knez Volkonski je imenovan za državnega podtajnika. Sprejel je imenovanje le pod pogojem, da se bodo izvršile v provinci in upravi koronite spremembe in da bo smel po lastnem predurku nadomeščati sedanje gubernatorje z drugimi. Proti sedanjim gubernatorjem je nezaupanje tako veliko, da jih je duma izključila iz aprotivčnih odborov posameznih gubernij.

Municijski odsek dume je sklenil zahtevati odpravo vseh političnih omejitev in politično amnestijo.

Vse to kaže, kako splošna je nezadovoljnost v Rusiji.

Novo francosko notranje posojilo.

Pariz, 16. avgusta. Francoska vlada bo izdala prihodnje dni državne blaginjske nakaznice za deželno obrambo po 5 in 20 frankov, ki se bodo obrestovale po 2 ozi. 8 frankov mesečno in bodo po enem letu splačljive s 5% doplačilom.

Verska propaganda med francoskimi ranjenci.

Pariz, 16. avgusta. (Kor. urad.) Da se zadosti željam republikanskih in socialističnih krogov, ki so se pritoževali, da v bolnicah in ambulancah izvršujejo katoliško propagando, je dal vojni minister po vseh dvorah v bolnicah ter v ambulancah nabiti oklic, da je vsakemu vojašu kot prostemu francoskemu državljanu na svobodo, da se prizna k veroizpovedanju h kateremu sam hoče ali da ostane zunaj vsake vere.

Izdelovanje municije v Kanadi za Anglijo.

Ottawa, 16. avgusta. (Kor. ur.) Reuter poroča uradno: Naročila municije za angleško armado v Kanadi, ki so že izvršena ali se še izdelujejo, znašajo 48 milijonov funtov šterlingov.

Ameriška liga za mir.

Novi Jork, 16. avgusta. (Kor. u.) List »New York American« priobčuje iz kongresnih krogov premno-ge glasove itd., ki zagovarjajo ustanovitve lige nevtralnih sil, za obrambo pravic nevtralcov in za sodelovanje pri predlogu za mir ter za prepoved izvažanja orožja. V uvodnem članku apelira list na predsednika Wilsona, da naj zastavi svoj osebni in uradni vpliv, da se prepove izvoz orožja. Isti list priobčuje tudi daljši seznam ameriških firm, ki so odklonile za skupaj 189 milijonov vojnihih naročil. Vprizorjeno vpraševanje je izkazalo rastoče število onih, ki so zavrnili vojna naročila, da ne podaljšajo vojne.

Darila.

Izkaz daril, ki so došla od 1. do 30. maja t. l. nabiralnici daril v naturalijah pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani: Darovali so iz Ljubljane: Notranja šola pri uršulinkah 10 srajc, 45 parov nogavic; uršulinska deklška meščanska šola v Ljubljani 6 srajc, 27 parov nogavic, 12 robcev; deklška šola v zavodu Lichtensturn 52 parov nogavic; zasebno učiteljice pri uršulinkah 6 srajc, 8 parov nogavic, 17 čevljar, 24 robcev, 2 blazini in dve prevleki za blazine; deklški licej v Ljubljani 2 srajci, 1 opasnico, 5 spodnjih hlač, 1 snežno kapo, 1 šal, 1 par polrokavic, 4 pare zapestnikov, 3 pare dokolenic, 33 parov nogavic, 1 par ušesnikov, 96 robcev, 1 rjuho, po en zavoj vate in ovojev, 4 prevleke za blazine, 9 parov copat, 9 zavojev pisemskega papirja, en zavoj pisalnega papirja; nemška mestna deklška šola v Ljubljani: 3 spodnje hlače, 18 parov nogavic, 7 čevljar, 24 robcev, 2 zavoj vate, 1 blazino, 3 prevleke za blazine. — Zunaj Ljubljane: gđc. Fani in Katinka Jugovic v Kranju 7 parov nogavic, 1 šivalno garnituro in eno knjigo; nemška zasebna ljudska šola v Domžalah 100 robcev; šolsko vgdstvo Zagorje ob Savi 24 spodnjih hlač; okr. glavarstvo Logatec 7 volnenih jopic; podružnica Rdečega križa v Ratečah 48 srajc, 48 spodnjih hlač, 24 čevljar, 36 robcev; nemška zasebna ljudska šola v Vevčah 30 parov nogavic; deklška rudniška ljudska šola v Idriji 12 srajc, 1 volneno jopico in 12 robcev. Dalje so darovali povodom nabiranja tobaka in cigaret v pretečenih Binkoštih: G. primarij dr. Bock 700 zavojev tobaka za cigarete, 700 zavojev cigaret-nega papirja, 100 zavojev tobaka za pipe; gospod baron Zois 1 mošniček za tobak, 1 pipo, 4 zavoj vate za pipo, gospod dvorni svetnik vitez pl. Rilling 250 cigaret; gospod vladni svetnik vet. nadzornik Munda 500 cigaret; gospa Marija pl. Detela 400

cigaret; gđc. Ada Burgstaller 100 cigaret; gospod baron Lichtenberg 2000 cigaret; gđc. učiteljica Asta Mattanović 400 cigaret; Studentenheim v Ljubljani 200 cigaret; mestni magistrat v Ljubljani po gosp. županu dr. Ivan Tavčarju 1000 zavojev tobaka za cigarete, 1000 zavojev cigaret-nega papirja; gospod dr. Eger 400 cigaret; deklški licej v Ljubljani 100 cigaret, 15 zavojev cigaret-nega papirja, 18 zavojev tobaka za pipe, 3 zavoj vžgalic; učenci c. kr. državne gimnazije z nemškim učnim jezikom v Ljubljani 500 cigaret; gospod oficijal Abram 400 cigaret; gđc. Fani in Katinka Jugovic v Kranju 1000 cigaret in 1 zavoj vžgalic; občinski urad Vrhpolje pri Rudolfovom 20 cigar, 100 cigaret, 1 zavoj tobaka za cigarete in 20 zavojev tobaka za pipe. Vsem velikodušnim darovalcem se s tem izreka najtoplejša zahvala!

Umrla so v Ljubljani:

Dne 13. avgusta: Peter Feher, pešec, v rezervni vojaški bolnici na obrtni šoli. Pal Kis, sanitetni vojak, Josip Marian, pešec, oba v deželni bolnici kot podružnici garnizijske bolnice. Mihael Govjanec, pešec, v zasilni vojaški bolnici, Pokopališka cesta 19. Tomaž Buberle, pešec, v garnizijski bolnici. Rudolf Hrach, vojaški delavec, v zasilni vojaški bolnici Pokopališka cesta 19. Ana Delakorda, renjena 18 mesecev, Strelška ulica 15.

Dne 14. avgusta: Jakob Maierhofer, lovec, v rezervni vojaški bolnici na obrtni šoli. Enrico Pasini, pešec laškega pešpolka št. 141, v deželni bolnici kot podružnici garnizijske bolnice. Marija Rožič, hči begunke, 4 mesece, Strelška ulica 15. Miklos Malys, pešec črnovojnik, v deželni bolnici kot podružnici garnizijske bolnice. Istvan Szabo, pešec, v vojaški bolnici.

Dne 15. avgusta: Fran Babnik, delavec, 41 let, v zasilni bolnici, Pokopališka cesta 19. Josip Feller, pešec, v rezervni vojaški bolnici na obrtni

šoli. Jakob Poželnik, hirelec, 72 let, Radeckega cesta 9. Anton Stegler, deželni strelec, v deželni bolnici kot podružnici garnizijske bolnice.

Dne 14. avgusta: Istvan Szabo, pešec, v deželni bolnišnici kot podružnici garnizijske bolnice.

Dne 15. avgusta: Jakob Poželnik, hirelec, 72 let, Radeckega cesta 9. — Anton Stegler, deželni strelec, v deželni bolnišnici kot podružnici garnizijske bolnišnice. — Josip Črnoborski, pešec, v rezervni vojaški bolnišnici, Pokopališka cesta 19.

Dne 16. avgusta: Stanko Pečan, sin strojarskega delovodje, 10 mesecev, Sv. Petra cesta 74. — Alojzij Goršek, rudar v pok., 54 let, Radeckega cesta 9. — Josip Pirotek, pešec, v deželni bolnišnici kot podružnici garnizijske bolnišnice. — Vojka Zupanič, renjena, 15 tednov, Dolenjska cesta 28. — Pavel Poliszrski, vojaški delavec, v vojaški bolnišnici. — Ivan Alfieri, korporal laškega 1. polka metalcov granat, v deželni bolnišnici kot podružnici garnizijske bolnišnice.

V deželni bolnišnici.

Dne 12. avgusta: Josip Lavtar, branjevec, 56 let.

Dne 14. avgusta: Katarina Sivec, kuharica, 61 let.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Meteorološko poročilo.

Vilna nad morjem 300-2 Sreda 1. srčni tlak 736 mm

avgust	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
16.	2. pop.	733.7	21.7	sl. jvzh.	del. jasno
17.	9. zv.	733.2	16.6	brezvetr.	del. oblakno
17.	7. zj.	733.9	14.1	sl. svzh.	

Srednja včerašnja temperatura 17.5°, norm. 18.8°. Padavina v 24 urah mm 0.0.

Tužnim srcem naznanjamo svojim znancem in prijateljem, da je naš iskreno ljubljani oče, soprog in tast, gospod

Josip Kavčič

c. kr. naddavkar v pokoju

dne 12. avgusta ob 10¹/₄ zvečer daleč od domačije, star 65 let, previden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

LJUBNO v Savinski dolini 13. avgusta 1915.

Rozalija Kavčič, soproga. Viljem Kavčič, sin. Albina Presl roj. Kavčič, hči; Viktor Presl, zet.

2001

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša preljubljena mati, gospa

Marija Malenšek roj. Kopper

danes ob 6. uri popoldne izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb drage rajnice se vrši v sredo ob 5. uri popoldne iz hiše zalosti na trebanjsko pokopališče.

Svete maše se bodo darovale v farni cerkvi.

Trebnje, dne 16. avgusta 1915.

Ida Debelak roj. Malenšek hči. Jože, blaginjak Kmetke posojilnice in c. kr. nadporočnik v rezervi v vojni, Ivan posestnik itd. v vojni, sinova.

Rih. Debelak, c. kr. davčni upravitelj, zet. Riko, c. kr. kadet, Janko, c. kr. enoletni prostovoljec, Guido, vnuki.

2004

Št. 13.112.

2005

Razglas.

C. kr. deželna vlada je z ukazom z dne 15. avgusta 1915, št. 21.163, prepustila za novo mlevsko sezono uravnavo porabe mlevskih izdelkov za Ljubljano mestni občini ljubljanski.

Pozivljajo se vai dosedanj prodajalci moke ter drugi, ki obrtoma uporabljajo moko, da se najkasneje do prihodnjega petka, dne 20. avgusta 1915, opoldne pismeno priglasijo na mestnem magistratu, da jih je mogoče vpisati v imenik odjemalcev in prodajalcev moke

Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 17. avgusta 1915.

Kot prodajalka v trafiki želi do-
biti mesto 1995

gospodična

izveščana v tem poslu. Ponudbe spre-
jema upravništvo »Sloven. Naroda«.

Knjigovodkinja

se sprejme 2003

za glavno zalogo tobaka.

Naslov pove uprav. »Slov. Naroda«.

HLAPEC

se sprejme v trgovino z usnjem

Jvan Seunig, Stari trg. 7.

1972

**Suhe gobe, fižol,
vinski kamen**

sploh vse deželne pridelke kakor tudi
prazne dobro ohranjene vreče
kupi ANTON KOLENC v Celju,
Graška cesta 22. 1686

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju

IV. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 372

**Kontoristinja,
trg. sotrudnik**

kot prva moč in spretna

prodajalka 2002

se sprejmejo v trgovino z meš. blagom

OTON HOMAN v Radovljici.

Restavracija

najboljša in največja v mestu Zagrebu

se prodaja radi bolezn.

Letni promet piva in vina 2000 - 2500 hl.

Več na naslov

Varoška pivnica 'Reininghaus, Zagreb.

Izveščana prodajalka

špecerijske stroke, za takojšnji vstop

se sprejme pri

A. Šarabon v Ljubljani.

Sprejme se takoj 1975

trgovski pomočnik

vešč manufakt. in špecerijske stroke ter

2 učenca

pod ugodnimi pogoji pri

Andrej Krošelj,

trgovina z meš. blagom in dež. pridelki,

Dobova pri Brežicah, Spodnje Stajersko.

Ivan Magdič

krojač prve vrste

Ljubljana, 282

v hotelu 'pri Maliču'

(I. nadstropje)

(nasproti glavne pošte)

se priporoča.

Zaloga angleškega blaga.

Adrija

drogerija in fotomanufaktura

Ljubljana, Selenburgova ul. 5

priporoča veliko zalogo

desinfekcijskih preparatov kakor:

Lysol, Lysoform, Kreolin, Formalin,
Formalinove pastilje, karbolova kis-
lina, karbolovo apno.

Potrebščine za postrežbo

bolnikov in ranjencev,

obvez in gumastega blaga,

konjaka, ruma in čaja.

Aeroform. Fichtinin. Perolin.

V ponatisu je izšel
:: znameniti roman ::
AMERIKANKA.

(Francoski pisal Pierre de Coulevain.)

Naročila sprejema:

„Narodna knjigarna“, Ljubljana, Prešernova ulica.

Cena dveh knjigam (skupaj 554 strani) samo 3 K 50 vin., s pošto

3 K 70 v., elegantno vezan izvod 4 K 70 v., s pošto 4 K 90 v.

Zaradi izrednih poštne razmer ni mogoče tega dela pošiljati
na ogled in se dobiva le proti vplačljivi denarja v naprej ali
pa po poštne povzetju.

Štampilije

vseh vrst za urade,
društva, trgovce itd.

Anton Černe,

graver in izdelovatelj
kavčakovih štampilij

Ljubljana, Selenburgova ulica 1.

Ceniki franko.

**: TONI :
JAGER**

Ljubljana,

Zidovska ulica št. 5.

Predtiskarija

najnovjših vzorcev

za vezene obleke

in bluze.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalce streh in kipear, vpeljalet

strelododov, ter instalater vodododov

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Priporoča se sl. občinstvu za izvrše-

vanje vsakršnih kipearskih del ter po-

krivanje z angleškim, francoskim in

tuzemskim štriljem z

asbest-cementnim štriljem (Eternit) patent Natschek

z izbočno in ploščnato opeko, lesno-

cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in gajanterijska kle-

parska dela v priznani solidni izvršitvi.

Mišna in kuhinjska oprava. Postrežljiva posoda.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in pošt. prosto.

Jos. Rojina

modni atelije

: za gospode :

Ljubljana,

Franca Jožefa cesta 3.

**Vojaške in
uradniške**

: uniforme :

po meri

v najkrajšem času.

L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo veliko izber

dežnikov in solnčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Odda se v najom večji in manjši
lokal

v Vegovi ulici št. 12, prvi s l. no-
vombrom, drugi takoj. Več se po-
izve na licu mesta. 1968

VOJNO ZAVAROVANJE

po najnižjih premijah tudi za že
na bojišču stoječe osebe.

Odklonjeni

se lahko sprejme z majhnim do-
plačilom. Vprašanja na

C. Globočnika, nadzornika

c. kr. priv. Feniks v Ljubljani, Pod Trančo 2/II.

5000 hekto belega in rdečega hrvatskega

VINA

od letnikov 1912, 1913 in 1914 ponuja po dnevnih cenah veletrgovina z vinom

Alex. Breyer & sinovi, Križevci, Hrvatsko.

Uradniško hranilno društvo

v Gradcu

sprejema

hranilne vloge

od vsakega z dnevnim obrestovanjem brez rentnega davka po

5% za vsak čas po 5 1/2 pa za zneske nad K 2000 ob

5 0/0 dvigljive zneske, 5 1/2 0 90dnevnom odpovednem roku

Vloge: 6,500.000 K. Jamstvo v deležih: 7,800.000 K. Stevilo članov 5900. Več v raz-

vidih! Tiskovine in poštne položnice zastoj.

Pojasnila daje brezplačno vsak ponedeljek in petek med 1/23 in 1/24 popoldne:

Josip Kosem v Ljubljani, Krakovski nasip šte. 22.

Razpis ustanov.

Za prihodnje šolsko leto, ki se začne dne 16. septembra t. l. razpisuje

deželni odbor vojvodine Kranjske

5 deželnih ustanovnih mest

za c. in kr. mornariško akademijo za sinove neimovitih slojev prebivalstva

kranjske dežele.

Spl. šni pogoji so:

1. Domovinstvo na Kranjskem;

2. telesna sposobnost za mornariško vzgojo ter tudi za bodočo vojno

službo na morju; to sposobnost je dokazati po »Predpisu za zdravniško pre-

iskavo pomorskih aspirantov in prosilcev za sprejem kot gojencev c. in kr.

mornariške akademije«, izdanem z mornariškim pravilnikom v XXII. kom. leta

1902 (za poveljstva in zavode c. in kr. vojske l. 1903);

3. zadovoljivo нравno vedenje;

4. izpolnjeno 14. in ne prekoračeno 16. leto življenja;

5. dosedanje šolanje, dovršeno z najmanj zadovoljivim (dobrim)

uspehom, in sicer: štirje nižji razredi kake javne tužemske srednje šole ali

ravno toliko letnikov vojaške nižje realke, z nadaljnim pogojem, da je prosilec

zadobil v matematiki najmanj red »dobro«.

(Tiskane popolne pogoje za sprejem je dobiti pri tvrdki »L. W. Seidl

& Sohn« na Dunaju. Pošljejo jih pa tudi pisarniško ravnateljstvo vojne

ministrstva, mornariški odsek, pristaniško admiralstvo v Pulju, pomorsko okrajno

poveljstvo v Trstu in poveljstvo mornariške akademije vsakemu, ki jih zahteva,

proti plačilu 40 vin. ali proti znamkam te vrednosti.)

V svrhu sprejema v c. in kr. mornariško akademijo, bodo morali dotični

prosilci delati sprejemno izkušnjo. Ta izkušnja bo obsegala za vstop v I. letnik:

a) nemški jezik; b) matematiko; c) zemljepis in zgodovino; d) prirodopisne

vede vseh teh predmetov toliko, kolikor so predavani v prvih štirih razredih

kake srednje šole.

Sprejemne izkušnje se prično dne 10. septembra. Odborni aspiranti bodo

v pravem času poklicani.

Izobraženje v mornariški akademiji traja štiri leta. Po zadovoljivi dovršitvi

IV. letnika se imenujejo gojenci za pomorske kadete.

Prošnje za ustanove v svrhu sprejema v c. in kr. mornariško akademijo

je poslati deželnemu odboru vojvodine Kranjske, in to naj-

kasneje

do 27. avgusta t. l.

Pozneje došle prošnje se ne bodo upoštevale.

Prošnji je priložiti:

1. krstni list,

2. domovinski list (prosilčev),

3. izpričevalo vojaškega zdravnika,

4. izpričevalo o cepljenju koz, če cepljenje ni potrjeno v zdravniškem

izpričevalu,

5. vsa izpričevala srednje šole,

6. izpričevalo o premoženju, potrjeno od županstva in župnega urada in

ravnatko нравnostno izpričevalo.

Prošnje je kolkovati s kolkom za eno krono, vsako prilogo pa s kolkom

za 30 vin., če že ni kolkovana.

Prošnje smejo vložiti samo starši (oče, če njega ni, mati ali varuh.)

Kranjski deželni odbor.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1915.

Sprejemom 2 dobro izurjena
dimnikarska pomočnika

proti dobri plčki. Nastop lahko takoj.

Emerik Štrichel,

dimnikarski mojster,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33.

Krepkega dečka

s prim. šolsko izobrazbo, ter pridnega

trgovsk. pomočnika

sprejme 1863

Jos. Errath v Mokronogu, Dolenjsko.

5000 hekto belega in rdečega hrvatskega

VINA

od letnikov 1912, 1913 in 1914 ponuja po dnevnih cenah veletrgovina z vinom

Alex. Breyer & sinovi, Križevci, Hrvatsko.

Uradniško hranilno društvo

v Gradcu

sprejema

hranilne vloge

od vsakega z dnevnim obrestovanjem brez rentnega davka po

5% za vsak čas po 5 1/2 pa za zneske nad K 2000 ob

5 0/0 dvigljive zneske, 5 1/2 0 90dnevnom odpovednem roku

Vloge: 6,500.000 K. Jamstvo v deležih: 7,800.000 K. Stevilo članov 5900. Več v raz-

vidih! Tiskovine in poštne položnice zastoj.

Pojasnila daje brezplačno vsak ponedeljek in petek med 1/23 in 1/24 popoldne:

Josip Kosem v Ljubljani, Krakovski nasip šte. 22.

Razpis ustanov.

Za prihodnje šolsko leto, ki se začne dne 16. septembra t. l. razpisuje

deželni odbor vojvodine Kranjske

5 deželnih ustanovnih mest

za c. in kr. mornariško akademijo za sinove neimovitih slojev prebivalstva

kranjske dežele.

Spl. šni pogoji so:

1. Domovinstvo na Kranjskem;

2. telesna sposobnost za mornariško vzgojo ter tudi za bodočo vojno

službo na morju; to sposobnost je dokazati po »Predpisu za zdravniško pre-

iskavo pomorskih aspirantov in prosilcev za sprejem kot gojencev c. in kr.

mornariške akademije«, izdanem z mornariškim pravilnikom v XXII. kom. leta

1902 (za poveljstva in zavode c. in kr. vojske l. 1903);

3. zadovoljivo нравno vedenje;

4. izpolnjeno 14. in ne prekoračeno 16. leto življenja;

5. dosedanje šolanje, dovršeno z najmanj zadovoljivim (dobrim)

uspehom, in sicer: štirje nižji razredi kake javne tužemske srednje šole ali

ravno toliko letnikov vojaške nižje realke, z nadaljnim pogojem, da je prosilec

zadobil v matematiki najmanj red »dobro«.

(Tiskane popolne pogoje za sprejem je dobiti pri tvrdki »L. W. Seidl

& Sohn« na Dunaju. Pošljejo jih pa tudi pisarniško ravnateljstvo vojne

ministrstva, mornariški odsek, pristaniško admiralstvo v Pulju, pomorsko okrajno

poveljstvo v Trstu in poveljstvo mornariške akademije vsakemu, ki jih zahteva,

proti plačilu 40 vin. ali proti znamkam te vrednosti.)

V svrhu sprejema v c. in kr. mornariško akademijo, bodo morali dotični

Vojne in platnene uniforme

zgotovljenih
: in po meri :

Jos. Rojina

Ljubljana, — Franca Jožefa cesta števil. 3. :

Deželna poslovalnica za Kranjsko

vojno-zavarovalnega oddelka vdovskega in sirotinskega
pomožnega zaklada v Ljubljani

išče

za okrajna glavarstva: Črnomelj, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Litija,
Logatec, Novo mesto, Postojna in Radovljica

okrajne zastopnike

ki morajo biti večji obeh deželnih jezikov in biti dobro uvedeni pri oblastvih.
Ker je to služba s stalnimi prejemki, mora vsak okrajni zastopnik delati
izključno samo za deželno poslovalnico, ne sme imeti torej stranskih služb.
Gospodje, izurjeni zlasti v organizaciji, naj pošljejo svoje oferte z označbo
starosti in natančnimi življenjskimi podatki pismeno **deželni poslovalnici**
vojno-zavarovalnega urada v Ljubljani, Šelenburgova
ulica, št. 6, II. desno.

1997

Stijajna naložitev kapitala.

Hiša v Ljubljani

v zdravi solnčni legi, poleg postaje
elektr. cestne železnice, 3 nadstropna,
nova, še 13 let davka prosta s kosma-
tim doneskom 12.000 K, čistim do-
neskom 10.000 K, se pod ugodnimi
pogoji **proda.** 1886
Glavnica se obrestuje čisto po 5 1/2 %.
Naslov pove upravn. »Slov. Naroda«.

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

1886

Deželna poslovalnica za Kranjsko

vojno-zavarovalnega oddelka vdovskega in sirotinskega
pomožnega zaklada v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.

išče za takoj

proti stalnim prejemkom

1996

sotrudnike in sotrudnice

dame in gospode.

Vdove in sirote pobojevniki, soproge rezer-
vistov, učitelji in učiteljice imajo prednost.

Predstaviti se je med 9. in 12. uro dopoldne in
med 3. in 5. popoldne v prostorih dež. poslovalnice

v Šelenburgovi ulici števil. 6. II.

G. in kr. dvorni založniki

A. Zankl sinovi

tovarne barv, lakov in firnežev

LJUBLJANA.

Centrala: Gradec.

Centrala: Gradec.

Tovarne in podružnice: na Dunaju, v Göttingu, Trstu,
Ljubljani, Ljubnem in v Leitendorfu.

Priporočajo:

vse vrste oljate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež,
pristni kranjski mavec (Gyps), olje za pod in stroje, karbo-
linej, čopiče, steklarski in mizarški klej in druge v to stroko
spadajoče stvari.

Geniki na razpolago!

Geniki na razpolago!

Vdovski in sirotinski pomožni zaklad celokupne oborožene sile oddelek vojno zavarovanje.

Pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. cesarske in kraljevske Visokosti presvetlega gospoda nad-
vojvode gen. art. insp. fcm. Leopolda Salvatorja in presvetle gospe nadvojvodinje Blanke.

Dunaj, I, Schwarzenbergplatz 1.

Deželna poslovalnica za Kranjsko v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr. na desno, zraven glavne pošte.

POZIV!

Mnogo na bojiščih se nahajajočih vojakov ima doma ženo in otroke, ki jih čaka najhujša beda, če se oče ne vrne več domov.

Vojno zavarovanje

1998

ima namen, da jim nudi varstvo in pomoč.

Vsak mož, odhajajoč na bojišče, naj zagotovi svojcem denarno pomoč za najhujši slučaj.

Vsaka žena, ki ji je mož na bojišču, je dolžna, da skrbi za svoje otroke.

Vsak delodajalec mora pomisliti, da se bojujejo njegovi uslužbenci in delavci tudi za njegovo lastno varnost, ko zastavljajo svoje življenje proti sovražniku.

Nihče naj ne zamudi te potrebne oskrbe za bližnjo bodočnost, dokler ni prepozno.

Vsak, ki se ga to tiče, naj si odlrga majhen znesek, da obvaruje sebe in svoje najdražje posledice vojske.

Vojno zavarovanje se lahko prijavi pri občinskem in župnem uradu, pri žolskih vodstvih ali naravnost pri

deželnem zastopstvu za Kranjsko vdovskega in sirotinskega zaklada celokupne oborožene sile, v Ljubljani, Šelenburgova ulica števil. 6, II. nadstr.

Črnovojniki plačajo 4 1/2 % premije, aktivni častniki, moštvo, rezervisti 7 %.